

ÍOSAÁN

·AGUS·SZEÁLTA·EILE·

PÁDRAIC·MAC·PIARAIS·DO·SGRÍOB·
·e·BEATRICE·EIVERY·DO·MAISIḂ·

1/-

AN CLÁR.

RÉAMRÁD	I
ÍOSAGÁN	5
AN SAGART	25
Dairebre	41
Eogáinín na néan		73
Foclóir	95

·RÉAIRÁÓ·

AS cur na rḡealta ro i n-easair
dom, ní hiongnadó go bfuil mo
rmaoinnte ar na cáirtoib a t'innir
dom iad asur ar an áit uaignis ar
éiumair na héireann i n-a bfuil a
zcomhairde. Feicim of comair mo
rúl taob tíre énocac zleannac
aibneac loacac; beanna móra as
basairt a mullac ar imeall na
rpéire ra zceáro tair adtuaró; cuan
caol caointeac as ríneac irteac ó'n
bfairrige ar zac taob de por; an
por as árougac aníor ó ériorlac an
éuain, acé zan an iomarca doirde ann
i zcómmeair leir na enocaió má-
zcuairt nó leir na beannaib i zcéin;
enuarac beas tigete i nḡac zleann-

tán ír mám rleíbe, ašur bočán
 fánač anhró ír anhrúó ar ŝualainn na
 ŝnoc. Feictear óom ŝo ŝcluinim
 ciónán na n-eaí ír na n-abann,
 ŝlaóó binn na feaóóige ír an érocaíŝ,
 ašur ŝlóí íreal na n-aoime aš
 comhráó coir teineaó. . . . Mo
 beannačt leat, a leabhráin, ŝo Ror
 na ŝcaorač ír cuíŝ a bfuil ann óem'
 cáirtoib ! . . .

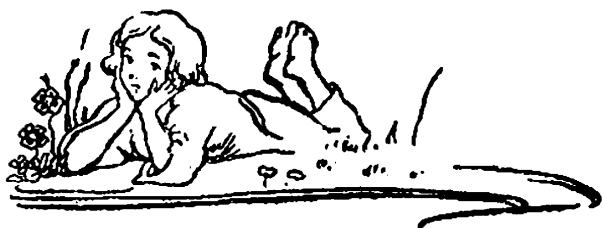
Ír ó na "patairíó beaŝa" a
 ó'feiceaó fean-máitiar aš óéanaí
 ŝrinn óóib féin ar an "bfaítce" a
 cuala mé bunáite an céaó rŝéil.
 Óionn ríao ann i ŝcomhairóe, ŝac
 tráctóna ŝréine ír ŝac maíoin breaŝ
 Óomhaíŝ, aš ríteacčt ír aš caíteam
 léim ŝo óíreač mar a bíoír nuair
 a fuíóeaó fean-máitiar aš breač-
 nuŝaó oíca. Ní fácaí-rá íoraŝán
 i n-a mearŝ ríam, acč ní móíoe
 nač mbíonn ré ann i n-a óiaíó rín.
 Nač bfuil a óúil i beít aš ŝáir-
 eačar ar an talam ašur nač é a
 aoíóneaí a beít i bfočair clainne a
 ácaí? . . . Tá innríŝte ašam
 ra rŝéal féin cía an áic ašur cía au

tráð a gcuála mé “ An Sagar.” I r
 maic i r cuimneac liom teac beag
 Nóra, agus an beanin lágac i féin,
 agus an triúr páirte. Tá páraic as
 friotáil an Aifrinne anoir, agus i r
 clor dom go bfuil “ Fiomró fram-
 ró ” de glan-meadair as Taimín. . . .
 I r ó Úriúroin féin a cuála mé eactra
 Úairbne. ‘ Tráchnóna dá noeadamar
 irteac ar Oileán na Raitniúe, mire
 agus i r, i r ead o’innir rí dom é,
 agus rinn i n-ar ruidé ar bhuac an
 loca as breacnuşad anonn ar an
 Aill móir. ‘ Cairbeán rí uais Úair-
 bne dom an tráchnóna céadna tar
 éir teact a baile úinn, agus bain rí
 geallað díom go gcuirfinn páirir
 le hanam a carad gac oirde le mo
 beo. Úeró Úriúroin as oul ar rşoil
 an bliadain reo cugainn, agus i r
 uisg go mbéir rí i n-ann rşéal
 Úairbne a léigead amac annro. Tá
 rúil asam go dtaitneodair ré léiti.
 . . . Maroir le “ Eogainin na
 néan,” nil a ríor asam cia uair a
 gcuála mé é munab ó na ráinteog-
 aib féin é. ‘ Sead, feictear dom

Suidh na daoine a d'innir dom é tráchtóna
 díreite dá naib mé finte ar an
 bhríoch ag fácaim oíra ag eiteall
 anonn is anall or cionn loc éir-
 eamlaic. Cía uaid a scuála na fáin-
 leoga túr an rgeil, ní' mé? Ó'n
 scéirrig agur ó'n ngealban buide úo
 a naib a neadraica i scuála an
 sarróid, b'féidir.

Óid-re, a cáirde díre, a luic
 innrigte mo rgealta, roir beas agur
 móir, coirbhirim agur tiorólaicim an
 leabhrán ro.

PÁDRAIC MAC PÍARRAIS.

ΙΟΣΑΪΑΝ.

ÍOSAḂÁN.

Ḃí rean-Ḃáitíar í n-a řuíḂe le hair a Ḃorair. An té řáḂraḂ an bótar, řílreḂó ré řur Ḃealb cloíce nó marḂair a Ḃí ann—řin nó řuine marḂ—mar ní ċreiořeḂó ré řo ḂřeḂořeḂó řeḂar beo řanaċt ċom ċiúin, ċom řocair řin. Ḃí a ċeann ċromta aize Ḃřur ċuar áir Ḃř éirteḂt. Íř íomḂa řin řuaim ċeolḂar a Ḃí le cloirteáil, an té a mbeḂó áirḂ aize ořta. Ċuala rean-Ḃáitíar olařán na Ḃtonn ar na ċarřaizeḂeḂaib Ḃřur monḂar an třruiteáin Ḃř řileḂó leir an řcloċar. Ċuala ré řřreḂáċ na ċuirre éirř ó'n Ḃúirliņř, Ḃřur řéimneḂá na mbó ó'n mbuaile, Ḃřur řeal-řáire na Ḃřáirťi ó'n Ḃřaitċe. Ḃċt ní le ceḂċtar Ḃċa řo a Ḃí ré Ḃř éirteḂt ċom haireḂá řin—ċé řo mbeḂó Ḃinn leir íḂḂ řo léir—Ḃċt le řlóř řlé řlinn ċuiř an Ḃirřinn a Ḃí Ḃř teḂt ċuize le řáoit í řċiúimeḂar na maione.

Ḃí na Ḃaoine ar řaḂ baillċte leo ċuiř an Ḃirřeann. Ċonnaic rean-Ḃáitíar Ḃř řáḂáil ċairir íḂḂ, í n-a

nouine 'r i n-a nouine nó i n-a mion-
 oreamannaib. Uí na gearr-bódaig
 as rit 'r as léimneac. Uí na cailíní
 as riorḡad cainnte go meirdeac.
 Uí na mná as comrád ór íreal. Uí
 na fir i n-a uotort. Mar rin a ttriall-
 aoiḡ an bótar ḡac Domnac. Mar rin
 a fuidedó rean-máitiar ar a cátaoir
 as breacnuḡad oḡta nó go uḡeírooiḡ
 ar amarc. Ttriall riad tairir an
 máioin áirite reo mar ba ḡnátac.
 O'fan an rean-ḡear as féacaint
 oḡta go uḡí go riab críoc leir an
 nḡleo ir leir an bḡotram, go uḡí
 ḡur ḡlan an plóo uḡeireannac
 bairi ároáin na cille, go uḡí nac
 riab le feiceál acḡ bótar fada
 uḡreac as rínead amac ir é bán, go
 uḡí nac riab fásḡta ar an mbaile acḡ
 corḡ-rean-ouine i n-a leabaid, na
 páirtí as cleairideacḡ ar an bḡaitce,
 asur é féin i n-a fuidé le hair a
 uḡoir.

Ní téidead rean-máitiar cuig
 teac an pobail. Níor éirt ré "an
 tairreann binn" le tuillead ir trí
 ḡḡor bliadain. Uí ré i n-a óḡánac

MAR · SIN · ÉRIALLAIDÍS · AN ·
· BÓEAR · SAC · DOMNAC =

ἰατὸ λάρσιρ ἀν ἡαῖρ ὀειρεαννάδ Ἀ
 κοίρρις πέ εἰ πέιν ἰ λάρσιρ ἀν ποβαῖλ,
 ἀσυρ ἀνοῖρ ὀί πέ ἰ η-α ἴεαν-ἴεαρ ἔριον
 ἔαιττε, Ἀ κύρο ἡρῡαῖζε ἰατ-ὄδᾰν, ἡυῖο
 - η-α ἔαδᾰν, Ἀ ἴλιννεδᾰν ἔριοντᾰ.
 Ἠῖορ ἴεαδ πέ Ἀ ἡλύν ἰ ὀρῖαδᾰναιρε
 ὀέ ἀρ ἴεαδ ἡα ὀτῖρ ἴἡδᾰν βῖαδᾰν
 ἴιν ; ἡῖορ κύρ πέ παῖορ ἔμ Ἀ
 ἔριουῖστεορᾰ ; ἡῖορ ἡαδ πέ βῖρδεαδᾰρ
 ἰ η-α ἡλᾰνῖστεοῖρ. ἴεαρ ἀνν πέιν
 Ἀ β'εαδ ἴεαν-ἡᾰῖαῖαρ.

Ἠῖ ἡαῖδ Ἀ ἴῖορ ἀῖ εῖννε ἡο ἔε ἀν
 ἴατ ἡαδ ὀτῖρδεαδ πέ ἀρ ἀῖρῖεαν.
 ὀυδᾰῖρτ ὀαοῖνε ἡᾰρ ἔρῖεο πέ ἡο
 ἡαῖδ ἀον ὀῖα ἀνν. ὀυδᾰῖρτ ὀαοῖνε
 εῖλε ἡο ἡδεᾰρᾰ ἴε ἴεαδᾰ ἡατᾰδᾰρᾰδ
 εῖῖῖ ἰ ὀτῖρ Ἀ ἴαοῖαῖλ, ἀσυρ ἡυᾰῖρ ἡαδ
 ὀτῖρβῖαδ ἀν ἴᾰῖαρτ ἀβῖοῖοῖο ὀδ ἀρ
 ἴαοῖρτεαν ἡῖρ ἔᾰῖνῖς κύτᾰδ ἴεῖρῖζε ἀῖρ
 ἀσυρ ἡῖρ ἡῖονῖῖς πέ ἡαδ ὀταοῖδᾰδᾰδ
 πέ ἴᾰῖαρτ ἡᾰ ἴεῖρῖεᾰ ἰ η-α ὀεο ἀῖρ.
 ὀυδᾰῖρτ ὀαοῖνε εῖλε—ἀτ ἡῖ ὀεῖρτῖ εἰ
 ἴεο ἀτ ἰ ἡκοῖαρ κοῖρ τεῖνεαδ ἡυᾰῖρ
 Ἀ ὀῖοδ ἡα ἴεαν-ὀαοῖνε ἀῖ ἴεανἔυρ
 ἰεο πέιν τᾰρ εῖρ ὀυῖ Ἀ ἔοῖλαδ ὀο
 ἡα ἴᾰῖρτῖδ—ὀυδῖαδᾰρ ἴο ἡῖρ ὀῖοῖ
 πέ Ἀ ἀῖαν ἰε ἴεαρ ἡῖορ ἀῖρῖτε Ἀ

carad 'dó uair ar mullaC Cnuic an
 'Daim' asur nac leigfead an té seo 'dó
 an tAifneann a cleactad. Nil a
 fíor asam an fíor bhéas na rsealta
 ro, aCt tA a fíor asam nár factar
 rean-Maitiar as Aifneann 'Dó le
 cuimne cinn an 'duine ba rine ar an
 mbaile. 'Dubairt Cuimín Ó Níad,
 rean-fear a fuair bAr cúpla bliadain
 roimhe seo i n-doir a 'deic mblíadán ir
 ceit're r'sor, so b'faca ré féin ann é
 nuair a b'i ré i n-a r'tócad.

Ná ríltear so mba 'drioc-'duine
 rean-Maitiar. 'B'i ré i n-a fear com
 macánta, com rimplíde, com náúirta
 ir a carraide orit i 'do ríubal lae.
 Níor cluinead ar a béal riam aCt an
 'deas-focal. Ní raib 'óuil aise i n-ól
 ná i scomluadar, i n-ór ná i maoin.
 'B'i ré boCt, aCt ir minic a roinnead
 ré le 'daoinib ba 'doiCte 'ná é. 'B'i
 truaas aise 'do'n earlán. 'B'i trócaire
 aise 'do'n truaasán. 'B'i mod asur
 mear as fearaib eile air. 'B'i sean
 as na mnáib, as na páirtib, asur as
 na haimnírótib 'dó ; asur b'i sean aise-
 rean 'dóib-rean asur 'do sAc níb aCt
 sradómar croidé-glán.

B'fearr le sean-Máirtiar comrád ban 'ná comrád fear. Aót b'fearr leir comrád maírac ír zírreac 'ná comrád fear ná ban. Deiread ré zur tuigreanaige na mná 'ná na fir agur zur tuigreanaige na páirtí 'ná ceactar aca. Ír í b'pocair an 'dreama óis a caitead ré an cúro ír mó 'dá aimpir 'óiomaoimig. Súidead ré leo í zcúinne tige ag innreacé rgeálta 'óóib nó ag baint rgeálta arca. B'iongantac íad a cúro rgeálta. B'í eactra an ziorráin zlaír ar 'deireacé an 'domáin aige. B'é an t-aon t'rean-'duine ar an mbáile é a maib rgeal 'p'réacáin na zcearc 'r an 'dreoilín í zcearc aige. Nac é a cúiread r'zannrad ar na páirtib ír é ag aicir ar " rú rá réarós " r'acais an 'Dá Ceann, ír nac é a bainead na záirí arca ag cur ríor ar imteactaib an píobaire í zcáirleán an tSeilmíoe ! Agur na hamráin a bí aige ! B'féoir leir leand b'neoróte a meallad cum ruain le n-a—

" Seoitín reó, ír co'ail, a péata,

Tá an rluag ríoe amuis ag ríudal an zleanna ! "

nó tìocrad leir líon tìge de páirtín
 a cup i tìritìb gáire le n-a—

“ Naidò d'oil t'um, an cat ip a mátaip,
 a d'imeis go Sallim as maicardéact
 ar bárdal ! ”

Asur nac aise bí na sean-panna
 sneannmápa ; asur na ciuaid-éirt-
 eanna deacra ; asur na tomairéanna
 breagta ! Maidip le cluicib, cá raib
 an té, fear, bean, nó páirte, a d'féad-
 rad “ Lúrabós, Lúrabós ” nó “ An
 Buidéan Baid ” a coingbeail ar
 riubal leir ?

San uair breag ip ar taoib an
 énuic nó as riubal na bpoirtac a
 d'féicfeá sean-máitiar ip a comrád-
 airté beaga, é as míniugad rligé
 beatao na rìogán ip na míol gcrìonna
 doib, nó as rìomad rgealta i taoib
 na gráinneoige ip an iorraid ruaid.
 Tamall eile doib as bádoiréact,
 maide ráma as an sean-fear, ceann
 eile as buacailín beag éigin, asur
 b'féidip gearr-áile as rciúrad. Ip
 minic a cluinead na daoine a bíod as
 obair i n-aice na trágá gáirta átaip
 na bpáirtí as teact cúca ó béal an

cuain, nó b'féroir glór fean-Ímaitíair
 ír é as gabáil fúinn—

“Óro ! mo cúraicín Ó !

Ír óró ! mo bároín !” —

nó muo éigin mar é.

‘Tasgáð faicéior ar cuio ve na
 máitneacaib rsgaitte asur veimioir
 le céile náir ceart doib leizean dá
 sclainn an oipeao rin ainripe a
 caiteam i bpoáir fean-Ímaitíair—

“ fear nac utaitigeann oíro ná
 Aifneann.” Uair amáin noct bean

aca na rmaoimte reo do'n Aíair
 Seagán. 'Sér'o duháirt an ragar—

“ Ná bac leir na páirtib bocta,”
 ar reirean. “ Ní féadfaoír a veit i
 scomluadair ní b'feair.”

“ Aót veirtear liom nac sgreio-
 eann ré i n'Óia, a Aíair.”

“ Ír iomda nam 'rna flaitir moiu
 náir éreio i n'Óia trát dá ragoal. Asur
 cogair mé reo. Muna bfuil sradó
 as fean-Ímaitíair do Óia—muo nac
 feapac duic-re nó dom-ra—ír iongan-
 tac an sradó acá aize do'n níó ír
 áilne 'r ír glaine dáir éputuis Óia—
 anam gléizeal an páirte. Úi an

Spáib ceadona as ár Slánuigtheoir féin asur as na naoimh is glóimáire ar neamh doib. Cá bfuor dúinn nac ias na páirtí a tarraingeodad rean-maitiar so glún ar Slánuigtheora fóir? ”

Asur fásad an rseal mar rin.

An máirim Domhnaig reo o'fan an rean-feair as éirteadct nó sur rcaod clois an Aifinn dā bualad. Nuair a bi veiread leir, leis ré ornad, mar leigread an té a mbead curha is tuirre air, asur tuis ré a asair ar an mbuidim malrac a bi as rúgnad doib féin ar an nglóidh féir—an “ fáitce ” a veiread rean-maitiar air—as an scior-bótar. Bí aithe as rean-maitiar ar zac pataire ceann-catac cor-noctuigte aca. Níorb' feair leir caiteam ainne ar bit 'ná beir i n-a fuidhe ainrin as breathnugad orca is as éirteadct leo. Bí ré 'zā scoimáiream, as féadaint cia aca dā cáirtoib bí ann asur cia aca bí imtigithe 'un an Aifinn leir na daoimh fáirta, nuair a tuis ré fá deara páirté i n-a mearf nac bfacea ré miam

noime. Sgarúir beas donn, a maib cota bán air mar bí ar gac malnac eile, agus é san bhóga san cairín, mar ir gnátao le páirtib an Iarúair. Bí éadon an malnaig reo com roillreac leir an ngréin, agus factar do fean-maitiar go maib mar beaó gaete roluir as teact ó n-a ceann. An srian as lonnrao ar a cuio sruaige, b'féirir.

Bí iongnao ar an fean-fean fá an bpáirte reo feiceál, mar níor cuala ré go maib don rtrairféaraí tar éir teact ar an mbaile. Bí ré ar tí dul aronn agus duine de na rstruacáib beaga a ceirtnuígaó i n-a taob, nuair a cuala ré gleo ir gliadair na noaoime as teact a baile ó'n airreann. Níor airis ré an uair as rleamnuígaó tairir fáro ir bí a áiro ar clearaib na nsgarúir. Beannuis cuio de na daoimib óó as gabáil tairir doib ir beannuis reirrean doib-rean. Nuair a tús ré rúil ar an rsgata malnac arís, ní maib an páirte deorata i n-a mearf.

.

An Domnac i n-a d'iaró rin uí
 rean-máitiar i n-a fuidé le hair a
 dohair, mar ba gnátao. Bí an pobal
 bailigte riar cúis an Airneann. Bí
 an vream ós as miteaó i' as caite-
 eam léim ar an bfaitee. As miteaó
 i' as caiteam léim i n-a b'rocáir bí
 an páirte veorata. O'féac Máitiar
 air ar fead i b'fad, mar tug ré caite-
 neam a c'porde d'ó i ngeall ar áilneaó
 a p'earran asur zile a éadain. Sa
 veiread z'laioó ré anall ar d'ume de
 na buacáillib beas.

“Cia hé an maírac úoan feicim in
 bur mearg le coicteisir, a Cólín?” ar
 reirean—“é rin a b'fuil an cloigeann
 donn air,—aóó fáinic nac bán-ruaó
 atá ré : níl a f'iof asam an t'ub nó
 fionn é 'r an caoi a b'fuil an z'rian as
 r'gallaó air. An b'feiceann tú anoir
 é—é rin atá as mite eugainn?”

“Sin é Íoragán,” a'vair an r'guraó
 beas.

“Íoragán?”

“Sin é an t-ainm a tugar ré air
 féin.”

“Cia d'ár t'ioó é?”

“ Níl a fíor agam, aót veir ré go
 bfuil a dtair i n-a Rí.”

“ Cé scoinnuigeann ré? ”

“ Níor innir ré é rin miam dúinn,
 aót veir ré nac fada uainn a tēac.”

“ An mbíonn ré i n-éinúis lib go
 minic? ”

“ Bíonn, nuair a bíor rinn ag caite-
 eam ainne dúinn féin mar seo.
 Aót imtígeann ré uainn nuair a tatar
 daoine fásta ra látair. Féac! tá
 ré imtígte ceana! ”

Úreachtuis an sean-fear, agus ní
 raib ann aót na malraí a raib aithe
 aise orca. Bí an páirt ar a tuis an
 sarúirín “ Íoragán ” ar iarraid. An
 nómead céadna cluinead foctam ir
 toimán na ndaoine ag fillead ó'n
 aifreann.

.

An céad Domnac eile tuic zac nio
 amac díreac mar tuic an dá Domnac
 roime rin. Úailis an pobal riar mar
 ba gnátae agus fásta an sean-fear
 agus na páirtí leo féin ar an mbaile.
 Tuis ciorde sean-maitiair léim i n-a

Lár nuair a connaic ré an páirte
neamhá i n-a meafg arís.

“Ó éirigh ré. Cuairt ré anonn agus
feaf ré i n-a aice. Tar éir tamail i
n-a fearam do gan corruige, fín ré a
dá lám cuige agus labairt ré de glór
ireal—

“A Íoragán!”

Cuala an leanb é agus táinig ré
cuige ar nit.

“Tar i leit ir ruid ar mo glúin go
róillín, a Íoragán.”

Cuir an páirte a lám i lám tanaid
ónarais an tpean-fir agus triall-
adar cor ar coir tpearna an bótair.
Suir pean-maitiar ar a cátaoir agus
tarraing Íoragán le n-a brollac.

“Cé scoinnuigeann tú, a Íoragán?”
ar peirean, as labairt ór ireal i
scoinnairde.

“Ní fada ar ro mo tceac. Cad cuige
nac dtagann tú ar cuairt eugam?”

“Dead faitcior orm i tceac
níosda. Inniúgtear dom go bfuil
t’adair i n-a Rí.”

“Ir é Áro-Rí an Domáin é. Act
níor gabad duit faitcior a beir ort

poimhe. Tá ré lán de trócaire ir de
gnáth.”

“ Ir baoglaic liom náir coimsgibh mé
a d'úige.”

“ Iairn maiteamhar air. Déanfao-
ra ir mo m'ácair easaighuide ar do
fon.”

“ Ir truaic liom nac b'faca mé
poimhe reo tú, a Íoragán. Cé raib
tú uaim ! ”

“ D'í mé annro i gcóinnairde. D'im
as cairteal na mbótar ir as riubal
na gcnoc ir as treabhad na d'onn.
D'im i lán an pobail nuair éruinnig-
ear ríad irteac i mo t'eac. D'im i
meas na b'áircti f'asair ríad i n-a
noiaró as cleairideac ar an
tríad.”

“ D'í mire ró-faicceac—nó ró-uaid-
reac—le dul irteac i do t'eac, a
Íoragán ; ac' fuaire mé i meas na
b'áircti tú.”

“ Níl don am ná áic d'á mbíonn
ráircti as rúgíad d'óib féin nac
mbim-re i n-a b'focair. Amanna
c'íonn ríad mé ; amanna eile ní
feiceann.”

“ Ní fada mairé riam tús go dtí le
soirín.”

“ Bíonn na daoine fáirta dall.”

“ Agus i n-a dtíre rín gealladh dom
tú feiceál, a Íoragán? ”

“ Tug m'ádhair ceathóm mé féin
a foillriugadh duit de bhídh gur tug
tú ghrád dá páirtib beatha.”

Cluineadh glórta na ndaoine as
pilleadh ó'n áirneann.

“ Caintéir mé imteacht anoir uairt.”

“ Leis dom imeall do cota a
pógadh, a Íoragán.”

“ Déan.”

“ An bfeicfeir mé arís tú ”

“ Feicfeir.”

“ Cía an uair? ”

“ Anocht.”

Leir an bprocal rín bhí fé imtighite.

“ Feicfeir mé anocht é ! ” arís rean-
máitias agus é as dul irteadh ra teadh.

.....
Táinig an oíche fliuch rtoirimeadhail.
Cluineadh na tonntaí mórta as
bhreath le ruamán i n-aghaid an
cladaigh. Bhí na cchainn tairt timcheall
ar teadh an pobail as luathadh ir as

lúbad le neart na gaoithe. (Tá an réipeál ar árdán atá ag tuicim le fánair ríor go fairrige). Bí an tAitir Seagán ar tí a leabair a d'únao agus a páirtín a ráo nuair a cuala ré an toirann mar a beao tuine ag bualaó an doirair. D'éirt ré ar feao rsgatam. Cuala ré an toirann arír. D'éirig ré ó'n teinro, cuair go doí an doirar, agus d'orgail é. Bí garúr beag rir i n-a fearam ar lic an doirair—garúr nár cuimneao leir an rsgart a feiceál riam roime. Bí cóta bán air agus é gan bróga gan cairín. Factar do'n rsgart go raib gaete roluir ag lonnrao ó n-a gnuir agus timceall a nullais. An gealaó a bí ag taitneam ar a caom-ceann donn, b'féidir.

“Cia tá annro agam?” ar' an tAitir Seagán.

“Cuir ort com tapair 'r ir féidir leat é, a Aitir, ir buail roir go doí teao fean-Maitiar. Tá ré i mbéalaib báir.”

Níor teartuig an dara focal ó'n rsgart.

“Suró annro go mbío mé réro,”

αη ρειρεαν. Δὲτ νυαίη α ἐάινις ρέ ται
αιρ, βί αν τεάτταίηε βεαζ ιμτιζτε.

Ὅυαιλ αν τάτταιη Σεαζάν βότταη,
αζυρ νίοηβ' ράττα α βαιη ρέ αη, cé ζο
ηαιβ αν ζαοτ ι η-α αζαιθ, αζυρ é αζ
βάιρτιζ ζο τηομ. Ὅι ρολυρ ι ὄτεαδ
ρεαν-Μάιτταίη ροίηε. Ὅαιη ρέ αν
λαίρτε ὄε'η ὄοηαη ιη ἑυαιθ ιητεαδ.

“ Cια ηέ ρεο ἑυζαη? ” αηη' αν ζυτ
ὁ λεαβαιθ αν τρεαν-ἑίη.

“ Αν ραζαητ.”

“ Ὅαθ μάιτ λιομ λαβαιητ λεατ, α
άτταιη. Συιθ ανηηο lem' αηη.” Ὅι
αν ζυτ ρανη αζυρ ἐάινις ηα ροαα ζο
μαλλ υαιθ.

Συιθ αν ραζαητ αζυρ ἑυαλα ρζέαλ
ρεαν-Μάιτταίη ὁ τύρ ὄειρεαθ. Cια αη
βιτ ηύν α βί ι ζοηοιθε αν τρεαν-ὄυιηε
ηοάττα ὄο ρειηβίρεαδ ὄε ανηηη
ι λάη ηα ηοιθε é. Ηυαιη α βί αν
ραοιρτεαν ταιη ζλαα ρεαν-Μάιτταίη
Cοηη ἑήοιρτ αζυρ κυηρεαθ αν ὄλα
ὄείρθεαηηαδ αηη.

“ Cια ὄυβδαιητ λεατ ζο ηαιβ τύ αζ
τεαρτάιλ υαιη, α άτταιη? ” αη ρειρεαν
ὄε ζλόη λαζ ἑρεαλ, ηυαιη α βί ζαδ ηιθ
ὄεαητα. “ Ὅι ηέ αζ ζυιθε ὄε ζο

“Ótiocfá, áct ní faib don teactaire
 agam le cur fá do dhéin.”

“Áct cuir tú teactaire agam, ar
 noois?” a deir an ragar agur iong-
 naó mór air.

“Níor cuirear.”

“Níor cuirear? Áct táinig garúirín
 beag agur buail ré ar mo dhóir agur
 tuidair ré liom go faib mo consnamh
 ag teartáil uait!”

“Óirig an rean-ferar aniar ra
 leabair. Bí faobair i n-a fúilib.

“Cia an róir garúirín a bí ann, a
 dtair?”

“Buacaillin beag caoin a faib cóta
 bán air.”

“Ar tug tú fá deara mar beaó
 rgháile poluir tair timceall a éinn?”

“Tugar, agur cuir ré iongnaó mór
 oim.”

“Ó’féac rean-máitair ruar, táinig
 meangnaó gáire ar a béal, agur rin
 ré amac a dá lámh,—

“Íoragán!” ar reirean.

Leir an bfocal rin tuit ré riar ar
 an leabair. Óruir an ragar anonn
 go rocair agur dhún a fúile.

(A éiríoc rin).

an

SART

AN SAZART.

Ir mra teac beas úo o'feicfeá ra ngleann ríor uait, agus tú as 'oul riar an bótar ó'n nSorc Mór so hInbear, atá comhairde ar mo Sázar. É féin ir a mátair ir a deirbhíúr beas ir a deirbhíáitín beas bídeac, rin a bfuil de com-luadar ann. Caillead an t-atair pul a rugad Taimín, an leanb ir óise aca. Níl don am dá mbím i Ror na sCaoraic nac sCaitim tráctóna nó 'dó i n-a bpoáir, mar tá an Sazar agus Máirín (an deirbhíúr beas) agus Taimín ar na cáiruib ir 'oilre dá bfuil agus. Bean óiseanta aclairde 'fead mátair an tSazairt ; tá sí roinnt taodaic, b'féidir, acé má tá féin tá sí i n-a mnaoi com-caitannaic ir atá beo i n-a 'diaró rin. Ir í a o'innir an rgeal ro 'dom tráctóna dá maðar ar éuarit aici. Uí sí as nigeacán an tSazairt or comair na teinead ar fead na haimirre ; 'dabac móir uirge leagta ar an uirlár

aici, an Saḡaric aḡur a curo éadaiḡ
 baince de, aḡur i aḡ rḡiúrtað ir aḡ
 cároáil ḡac orlac dá corp. Tá ainm-
 fear orim náir taitniḡ an obair reo ḡo
 ró-máit leir an Saḡaric, mar anoir ir
 arfir cúireadó ré béic ar. Le ḡac béic
 tusað a mátair boiḡs beas úó aḡur
 tar 'éire rin bóḡad rí é. Ir deacair
 do mátair a lám a cóirḡeadó ó páirce
 nuair a bíor ré noctuigce aici; aḡur
 bað deacra 'ná rin do mátair cóim
 ḡráðmar leir an mátair reo a béal a
 cóirḡeadó ó béilín beas deairḡ cóim
 milir le béilín páraic (páraic ainm
 mo Saḡairic, tá a fíor aḡac). Bað
 ceairc dom a ráð nac raib an Saḡaric
 aét oét mbliadna fóir. Ba deair an
 t-áilleán é i n-a fearaím annrin aḡur
 polur na teineadó aḡ rḡairceadó ar
 a colaimn cóim-déanta ir ar a cloig-
 eann caac, aḡur aḡ rinne i n-a
 fúilíb ḡlara ḡáirceata. Nuair a
 rmaoiniḡim ar páraic, ir mar rin a
 fearcim or mo cómair é, i n-a fearaím
 ar an uirlár i lócmann na teineadó.

Aét i deaib an rḡéil. Tuairim ir
 bliadain poime reo 'readó tuic ré

amae. Ói Nóra (an mácair) as obair ar fuo an tige. Ói Máirín is Cairín as rúgrao dóib féin ar an uirlár. “Fronnó ffrannó” a ói ar riubal aca. Ói Máirín a ó’iarraid na focla a múinead do Cairín, fuo a ói as cliread uirtí, tárta ní raib don cainnt as Cairín so fóill. Tá a fíor asat na focla, is dóig?—is fiú iad fóglaim mar tá fíor-filideact ionnta :—

“Fronnó ffrannó,
 Dean a daimreocad,
 A déanfad spreann,
 A ó’olrad leann,
 A bead i n-ann

Eirge ar maidin !”

Teartuis canna uirge ó Nóra le haíaró tae a déanam. Ói ré i n-am ruiréir.

“Cá bfuil páraic, a Máirín?” ar ríre. “Tá ré ar iarraid le leat-uair.”

“Cuaid ré riar ra reomra, a Máirín.”

“A páraic !” aóeir an mácair as glaoad so háro.

Níor labruigeadó irctiḡ.

“ ’sCluin tú, a páraic ! ”

Níor labruigeadó.

“ Céaró tá ar an nḡarúr? A páraic, aḡeirim ! ” ar riré cómh háro ir bí i n-a ceann.

“ Déro mé roir ar ball, a máma,” ar’ an sūt ó’n reomra.

“ Corruig leat, a máicín. Tá ré i n-am tae, aḡur deamhan deor uirḡe ra teac aḡam.”

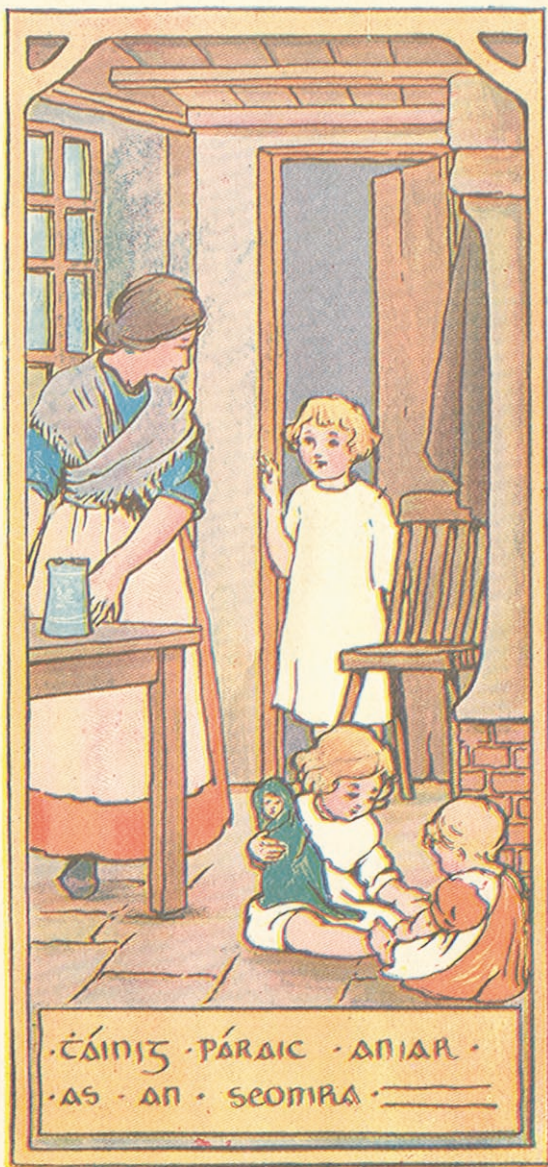
Táinig páraic aniar ar an reomra.

“ Tá tú ar fáḡáil ra veireadó. Sreao leat ríor—ac̄t céaró é reo? Cé bfuair tú an léine rin, nó ’tuige a bfuil rí orc? Céaró bí tú a ’deanam? ”

Bí páraic i n-a fearam ra doirar i n-a rtaic. Bí léine feirtiḡte air or cionn a cóitín bis amuiḡ. Úreát-nuiḡ ré ríor air féin. Bí a aḡaró ar veart̄-laradó so cluaraib̄.

“ Rinne mé veart̄mao í bainc ’fíom, a máma,” ar reirean.

“ ’Tuige a bfuil rí orc cor ar bit? ”

· CÁINIS · PÁRAIC · ANIAR ·
· AS · AN · SEOMRA ·

“ Σπρραοιό α βί δη βυη αζαμ.”

“ Όαηη όίος δη αη βρυνηητε ι ! Δη τρλατ ατά υαίτ, τύ ηέηη αζυρ το ρρραοιό ! ”

Όαηη ράραίτ αη λέηηε όε ζαη ροαί, αζυρ ό’ φάζ ρίαρ ρα ρεομηα ι.

“ Σζυαδ λεατ ρίος ζο ότί αη τοβαρ αηοίρ αζυρ ράζ ααηηα υίρζε όοη, ηαρ α όέαηραό ρεατα.” Όί αίτ-ηέαλα δη ηόρα έεαηα ρέηη ζυρ λαθαίρ ρί έοηη ζαηό ρηη λείρ. Ιρ βεαη ι ηαέ βυαη α αυτο ρείρζε.

Κυζ ράραίτ δη αη ζααηηα αζυρ λαρζ λείρ. Έάηηζ ηηίηίηη έαηηα, βυαέαίηη έοηηρραη, ιρτεαέ φαιό ιρ βί ρέ αηυίζ.

“ Έά ρέ αζ έηηητ ορμ-ρα, α ηηίηίηηη,” αηρα ηόρα ταρ έίρ ρζαέ-αίηη, “ α όέαηαηη αηαέ έέαηο α βίος ράραίτ α όέαηαηη ρα ρεομηα ρηη δη ρεαό αη τρλάτηόηα. ηί τύρζε α όηηηέαρ αίητε αίζε ζαέ λά ’ηά ζλαηαρ ρέ λείρ ιρτεαέ αηηρηη αζυρ βίοηη ρέ δη ιαηρραίό ζο ηαη ρυίρέρ.”

“ Σπρραοιό είείητ α βίος δη βυη αίζε,” αηρα ηηίηίηηη.

“Sin é a dteir ré héin. A dt ní ra teac bað ceapc do máirac mar é a veit ráitte trátóna breas, a dt amuis fá'n aer, as ropað leir.”

“ ‘Doibneap òime a toil,’ ” arpa micilín, as deapcað a píopa.

“ Òime ann héin 'reacð páraic, ar cuma ar bit,” a dteir nóra. “ 'Sé an mac ip concpáilte connaic tú riam é. Amanna ní tiubrað tríúr aipe òð, asur amanna eile ní aipeoçtá ra teac é.”

Táinig páraic ip teac faoi reo, asur níor camncigeað a tuilleað ar an sceirt. Níor éaluig ré riar an tuar ro, a dt i n-a leaðaioð rin fuioð ré faoi ar an uplár, as imiic “ Ppompó Ppampó ” le Máirín ip le Taimín.

• • • • •
 Bí an òinnéar ar an mboio nuair a táinig páraic a baile ó'n rgoil trátóna lá ar n-a báraç. Ó'ic ré a cuio leite asur ò'ól ré a naigin bainne so buioeac beannaçtác. Com tuac ip bí icce asur ólta aige, çpoc ré leir a máilín leaðar, asur riar leir ra reompá mar ba gnáçac.

Νίον λειγ αν μάτταιν υιρτι ζο παιθ
 ρι αζ κυρ δον τρυμ ανη. Δέτ, ταρ
 έιρ κυπλα νόιμέαδ, ο'ορζαιλ ρι
 δομαρ αν τρεομπα ζο ciúin, αζυρ ράιτ
 βαρρ α ριόιμε ιρτεαδ. Νι τυζ ράραικ
 ρά οεαρη ι, αέτ βι αμιαρ αιει-ρι αρ
 ζαδ α παιθ αρ ριυδαλ ρα ρεομπα.

Ο'αιρτεαδ αν τ-αμιαρ ε. βι ράραικ
 ι η-α ρεαρημ ι η-αιε αν βυιρσ, αζυρ
 ε ζλεαρτα ραν λειμε αρρρ. Ορ α
 ειονη ρο αμυιζ, ριαρ ταρ α ζυαιλ-
 ηιθ, βι ρε αζ ρειρτιυζαδ κότα οειρζ
 λε η-α μάτταιν, α βιουδ αρ εριοεαδ αρ
 αν ηβαλλα αιει. Νυαρη α βι ρε ρεο
 κοιρμζτε ι ζεεαρτ αιρ, τός ρε αμαδ
 αν λεαδαρ βα ηό οά παιθ αιζε ι η-α
 ηάιλιν—" Δη Οαρη λεαδαρ " α βι
 ανη, ερειοιμ—ο'ορζαιλ ε, αζυρ λεατ
 ορ α κομιαρ αρ αν ηβορσ ε, ι η-α
 λεατ-λυιζε λειρ αν ρζατάν.

Ανηρημ α τορμυζ ηα ζοιτι οά ηιρηθ.
 Σεαρ ράραικ αρ αζαρθ αν βυιρσ
 αμαδ, ο'ρεαδ α ζλύν, κοιρμυζ ε ρέιν,
 αζυρ τορμυζ αιρ αζ ραιορμιοιηεαδ ορ
 άρσ. Νι ζο μαιτ βι ηόρη ι η-ανη ε
 τυιζρηντ, αέτ, οε ηέιρ μαρ εεαρ ρι,
 βι Λαοιη αζυρ ζαεοιλζ ηεαρζτα τρλ

n-a céile aise, agus bí corri-focal aise nári corráil le laoin ná le Saebils. Dobta amáin b'factar oi go scuata rí na focla "Fronró, Framró," aét ní maib rí cinnte. Óa méio ionghaó óa maib ar Nóra fá'n obair reo, ba reáct mó an t-ionghaó a bí uiréi nuair a connaic rí páraic as umluáó, as bualaó a uéca, as rógaó an buiro, as leisinc air go maib ré as léigeadó uirnaigste lairne ar "An Dara Leabair," agus as imirc gac clear a b'aircige 'ná a céile. Níor tuig rí i gceart céaró a bí ar bun aise sur ionntuig ré éaric agus aoubairic :—

"Dominus Vobiscum !"

"'Sábalairé Dia rínn !" ar ríre léití féin nuair a connaic rí é reo. "Tá ré as cur i gceill go bfuil ré i n-a fásairic agus é as léigeadó air-rínn ! Sin i culairé an air-rínn acá air, agus 'ré an leabair beas Saebilge leabair an air-rínn !"

Ní áiréil a fáó go maib Nóra ríannruigste. Táinig rí ar air óo'n éirteanais agus fuiré or comair ná

teimeað. Ní maib̄ a fíor aici céarṑ
baḡ ceart ṑi a ṑéanaṑ. Ṑi rí roir
ṑá comairle cia aca baḡ córa ṑi
páraic a cúir trearna a glúine aḡur
ḡrioraíl maic̄ a tabairt ṑó nó dul ar
a ṑá glúin roim̄e aḡur a beannaḡt a
iarraid̄ !

“Cá ḡfíor ṑom,” ar ríre léic̄i
féin, “nac̄ peacaḡ uaḡbárac̄ ṑom
leigean ṑó aic̄uir a ṑéanaṑ ar an
raḡart maṑ rín? Aḡt cá ḡfíor ṑom,
i n-a ṑiaid̄ rín, nac̄ naom̄ ar na
flait̄ir aḡá ra teac̄ aḡam? Aḡur,
ar noḡis̄, baḡ mílteac̄ an peacaḡ é
láim̄ a leaḡaint ar naom̄ ! ḡo maic̄rṑ
ṑia ṑom é, ir̄ minic̄ a ṑ’fás mé rian
mo méar̄ ar̄ ceana ! Ní’ mé ar
peacaḡ ṑom é? Tá mé i ṑceannta,
ḡo cinnte !” Níor̄ cóṑail Nṑra néall
an oíḡe rín, aḡt aḡ cúir na ceirte
reo tr̄í céile.

Maṑoin lá ar n-a ḡárac̄, com̄
cúirḡe ir̄ ḡi páraic glanta leir̄ cum
rḡoile, cúir̄ Nṑra an ḡlar ar an
ṑor̄ar, ṑ’fás an ṑá páirte óḡa fá
cúram̄ máḡar̄ mícilín, aḡur buail an

bótar go Ror na gCaoimh. Níor
 b'ainní fi méar dá ríodh nó sup tuis
 fi teac an tragaric pobail di féin
 agus sup innir a ríeala ó túr deiread
 do'n dtair Rónán. Ní dearna an
 ragaric ac't meangad gáine, ac't bí
 Nóra leir nó sup b'ainní fi geallad de
 go n'gadhfaid ré an bótar amac cuici
 an trátóna rin. Larz léiti a baile
 annsin go fáirta.

Níor éir an ragaric uirtí. Buaill
 ré irteac cuici ra trátóna. Trát-
 amail go leor, bí páraic ra reomra
 as "léigead Aifinn."

"Ar t'anam ir ná labair, a dtair!"
 arfa Nóra. "Tá ré irteac."

Téaluis an beirt ar bair a scor
 anonn go dtí doras an treomra.
 Dearcadar irteac. Bí páraic gléar-
 ta ran léine agus ran scóta go
 díreac mar bí an lá roime rin, agus
 é as suide go deagmóideac. Séar
 an ragaric ríatam as breacnuigad
 air.

Fá deiread, o'ionntuis mo duine
 taric, agus as tabairic aigte ar an
 bpobal, mar 'dead—

“Orate, fratres,” ar peirean amac ór áro.

Le linn é reo a máð, connaic ré a mátair agus an sasart ra uorpar. Ueapís ré agus fear san corruige.

“Sab i leit annro eugam,” aoeir an taitair Rónán.

Táinig páraic anall go faitcead.

“Céaró é reo atá ar bun asat?” ar’ an sasart.

“Ói mé as léigeadó airinn, a taitair,” ar’a páraic. Uubairt ré an méro reo go cútail, aet ba léir nár ceap ré go maib don ceo ar an mbealach uéanta aise—agus ar noóis, ní mó ói. Aet ói nóra uoet ar craitadó le faitcior.

“Ná bí ró-éruaidó air, a taitair,” ar ríre,—“níl ré aet ós.”

Leas an sasart a lámh go héadó-
trom ar ceann bán an rtoicín, agus labair ré go ciúim chearta leir.

“Tá tú ró-ós fóir, a páraicín,” aoeir ré, “le beit i uo sasart, agus níl ré zeallta u’éinne aet uo sasart Ué an tairneann a máð. Aet cozar i leit asam. Ar maic leat beit

“A5 ppiocáil an Aifirinn Dia Domhnaig?”

Lar rúile fáraic a5ur dearg a
 5ruad aifir, ní le cútaileact an
 tuar ro act le barr pimeio.

“Óra, bad máit, a Acair,” ar
 reirean; “níl ruo ar bit a b’fearr
 liom.”

“Deanfaid rin,” ar’ an ragar.
 “Feicim 5o bfuil cuio de na paio-
 readaib a5ac ceana.”

“Act, a Acair, a múirnin,—” arfa
 Dri5io, a5ur rtop mar rin 5o
 hobann.

“Céard tá anoir ort?” a5eir an
 ragar.

“Dri5te ná b55a n5or caic ré
 fóir!” ar rife. “Ir luact liom b55te
 a cuir air 5o——”

55airt an ragar a5 5áiride.

“N5or cuala mé riam,” ar reirean,
 “5o raib call le b55te. Cuir-
 pimito caróigín beag or cionn a cóta
 amuis air, a5ur mire ’mo bannaib 5o
 raicair ré 5o dear do. Maire le
 b55aib, tá péine a5amn a o’fás
 Máirtín an Iar5aire ’n-a diair nuair
 a cuair ré 5o oí an Cloán. 5léar-

παμυρό ἰ ζσεαρτ τὰ, ἃ ῥάραϊο, νίλ
 βασάλ," ἀρ ρεϊρεαν. Ἀζυρ μαρ ριν
 ἃ ροσρμυζεαὸ ἐ.

.
 Νυαίρ ἃ βί ἀν ραζαρτ ἰμτἰστὲ ἐρῶμ
 ἀν ἡάτταιρ ἀζυρ ῥόζ ἃ μαϊκίη.

“ Μο ζῆαὸ τὰ ! ” ἀρ ριρε.

Ἀζ ρουλ ἃ ἐοσλαὸ ῥι ἀν οἰῶσε ριν,
 β'ἰαὸ ἡα ροελα ῥεϊρμὸ ἀουβδαίρτ ρί
 λέιτἰ ρέηη : “ Ὀεῖρὸ μο ἡαϊκίη ἰ ἡ-ἃ
 ραζαρτ ! Ἀζυρ εἃ ὄρῖορ ῥομ,” ἀρ
 ριρε ἀζ ῥύναὸ ἃ ρύλ ῥι, “ εἃ ὄρῖορ
 ῥομ ἡαὲ ἰ ἡ-ἃ εαρρὸζ ἃ ὀεαὸ ρέ
 ἀμαε ἀηρὸ ! ”

(Ἀ ἐρῖοε ριν.)

baire.

ḐAIBRE.

I.

ní maib Ḑaibre mó-rlactmar an lá
a b'fearr a bí sí. Ḑ'atmócaḑ éinne
an méio rin. An céao cár oe, bí sí
ream-caoc. Ḑéarrá, le breacnuḑaḑ
uircti, so maib sí ar leat-ḑúil. Níor
ḑéill Ḑriḑtoín riam so maib, amtaḑ.
Uair amáin ḑá noubairc cailín beaḑ
eile, le corp uile ar an mbeirc aca,
nac maib aḑ Ḑaibre aḑt "leat-ḑúilín
caoc ar nóí cuic an táilliúra," oub-
airc Ḑriḑtoín so fearḑaḑ so maib a
ḑá ḑúil aḑ Ḑaibre cóí maic le oune,
aḑt ḑurab amlaio bíoḑ leat-ḑúil
óúnta aici, mar so mbaḑ leor léici
an t-aon céann amáin (bíoḑ ír so
mba céann caoc í) le naḑaio a cuio
ḑnóca a óéanam. Bíoḑ rin mar aca,
ní féioir a ceilt so maib plaitín innti ;
aḑur fáḑaim lem' aír nac oear an
ruo plaitín i n-óḑ-mnaoi. Ruo eile
bí sí i n-a balbán ; nó baḑ círce ḑom
a ráḑ náí labair sí le héinne riam
aḑt le Ḑriḑtoín amáin. Má b'fíor
oo Ḑriḑtoín, bí teanga blarta ḑaer-

ilge aici agus bí a curó rmaointe ar
 áilneacét an domáin. Ní go maicé bí
 rí i n-ann riubál, éar é bí rí ar leat-
 cóir agus bí an leat-cóir rin féin
 bhríte. Bí dá cóir aici trát, acé t'it
 an gádar ceann aca, agus bhrítead an
 ceann eile ran áit ar tuic rí de bairr
 an bhríúir.

Acé cia hí Bairbre, arra tura, nó
 cia hí Brígróin? 'Si Brígróin an
 ghríreacé beag nó, mar adéarad rí
 féin, an gáruirín beag mhá, acá i n-a
 comhairde ra teac ir goire do teac an
 máigirtir,—ar éarib na ciotóige ar
 nodis, as tui roir an bótar duic.
 Ir corráil go n-aicnígeann tú anoir
 í? Muna n-aicnígír, níl neart agam-
 ra ort. Níor éualar riam cia dá
 díob í, agus tuidairt rí féin liom
 nac bfuil t'ainm ar a hatair acé
 "Deirde." Maireir le Bairbre,—
 'reacé, tá fé com maicé agam eacra
 agus imteacra Bairbre innreacé tuit
 trío ríor.

EACTRA BAIKRE ANNSO.

La dáir éirig máair Brígróin, tuz
 rí a mbriearra do Brígróin agus dá

ηαταιρ, το'η ζαοδαρ, το'η ευιτεφν, το
 να ζαμναιθ, το να σεαρκαθ, το να
 ζεαοδαθ, το να λαοαιν, αζυρ το'η
 ρριθεοιζφν α ταζαο ζο το'ι αν τοομαρ
 αν θρικφαρτα ζαο υιλε μαοιου. Νυαιρ
 α θι αν μερο ριν θεαυτα αιαι το'ιτ ρι α
 θρικφαρτα ρεφν. Ανηρην τορυιζ ρι 'ζα
 ζλεαφαο ρεφν λε ηαζαο αν θοοταιρ.

Θι θριζιοφν ι η-α ρυθε αφ α ρτοφλφν
 ρεφν ζαν ρμιο αιρτι, αετ ι αζ ευρ να
 ρυλ τρι η-α μαοταιρ. Σα θερρεαο ειαρ
 εαλλ λαοαιρ ρι :—

“ Θφυλ Μαμα αζ ιμτεαεετ ο θριζιοφν ? ”

“ Νη, α ρτορ. Τιοοφαο Μαμα
 αφηρ τρεαενονα. Τα ρι αζ ουλ ζο
 ζαλληη.”

“ Θφυλ θριζιοφν αζ ουλ ανη
 ρρερην ? ”

“ Νη, α ευρο. Τα αν θεαλαο ρο-
 φαοα αζυρ θεαο μο εαφλφν θεαζ
 ευρρεαο. Φανφαο ρι ρα ηβαηλε αζ
 θεαυαηη ρρρφαορο το ρεφν, μαρ α θεαυ-
 φαο εαφλφν μαηε. Ηαο θφανφαο ? ”

“ Φανφαο.”

“ Ηι ηαοαο ρι αμαο αφ αν τρραιο ? ”

“ Ηι ηαοαο.”

“Tiocfaid Deaíde irceac an uinn-
eip agus béid béile again le céile.
Tabair póg do Mama anoir.”

Tugad an póg agus bí an mátaip ag
inteact. Bhead Uprigroin i n-a
feapam.

“A Mama !”

“Céard é héin, a niam ?”

“Nac tuidraíod tú féin a baile
cuig Uprigroin ?”

“Tuidraíod, a curó. Féiníon deap.”

D’iméis an mátaip agus d’fan
Uprigroin go páirta sa mbailé. Suid
rí fúite ar a rtoilin. Bí an gadaí i
n-a túid or comair na teinead agus
é ag rpannab. Dáiríis Uprigroin é
agus cuir cogar i n-a éluair—

“Tuidraíod Mama féiníon a baile
cuig Uprigroin !”

“Duf !” ar’ an gadaí agus cuair
a éolab d’ó féin arí. Bí a fíor ag
Uprigroin sup’ ionann “Duf !” agus
“Maic an rgeal !”

Bí an curóin i n-a fuidé ar an
teallac. Tós Uprigroin i n-a dá lámh
é, cumil a célltar dá leicesann,
agus cuir cogar i n-a éluair—

“Tiubraid Mama féirín a baile
cuig Uirgíroin.”

“Mí—ama!” arf’ an cuitín. Dá a
fior ag Uirgíroin sup’ ionann “Mí—
ama!” agus “Maic an rgeal!”

Leas sí an cuitín uairi agus
v’imicig ar fuo an tige ag gabáil
fumm dá féin. Rinne sí amháin beas
mar leonar:—

“A gadairín ó ’r a gadairín ó!
Codail go fóill go dtigíó mo Mama!

A cuitín ó ’r a cuitín ó!

Dí ag crónán go dtigíó sí a baile!

A gadairín ó ’r a cuitín ó!

Ar an donac ó! acá mo Mama,

acé tiocfáid sí arif trádénimín ó!
Ír tiubraid sí féirín léiti abaille!”

Tug sí iarracé fá’n amháin ro a
múinead do’n gadair, acé ír mó an
dúil a dá ag an ngeadair i gcuilad ’nád
i gceol. Tug sí iarracé fá n-a
múinead do’n cuitín, acé dá binne
leif an gcuilín a crónán féin. Nuair
éinig a hatair irceac fá theadon

Λαε νί θέανταδ ταυα κύρ οί αττ αν
 τ-αμήρην α μιάδ οό αςυρ α κύρ ο'ιαλλά
 αιρ έ φογλαίμ δε ζλαν-μέαδαιρ.

Ο'φίλλ αν μάταιρ α βαίλε ποίμ
 τριάτνόνα. Ο'έ αν céαο focal
 αουδαίρε θρίστριν—

“ Δρ τυς tú αν φείρην λεατ, α
 μάμα? ”

“ Τυζαρ, α κύρλε.”

“ Céαρο α τυς tú λεατ? ”

“ Τομάιρ ! ” Οί αν μάταιρ ι η-α
 ρεαρμή ι λάρ αν υπλάιρ. Οί α μάλα
 λεαζτα αρ αν υπλάρ αιοι αςυρ α λάμδ
 ταοδ τιαρ οί.

“ Sweets? ”

“ Νί ηεαδ ! ”

“ Cáca milir? ”

“ Νί ηεαδ, μαιρ' ! Τά cáca milir
 ι μο μάλα αςαμ αττ νί ηέ ριν αν
 φείρην.”

“ Ρέιρε ρτοαί ! ” Νίορ ααιτ θρίστ-
 ροίη θρόζα ná ρτοαί μιαμ αςυρ
 β'φαδα οί ας τνήτάν leo.

“ Νί ηεαδ, ζο ρείμην ! Τά tú ρό-
 ζς le ηαζαιθ ρτοαί ζο ρόίλιν.”

“ Λεαδαιρ υπηαιζτε ! ” Νί ζάβαδ
 θομ α μιάδ ηαé ηαιθ θρίστριν ι η-ανη

léigeadó (tar é níos cúir fi lá irtead ar rsoil i n-a raogal), aót ceap fi so maib. “Leabhar uirnaigste !” ar ríre.

“Ní headó, óir ar bit !”

“Céapó é héin, ’o eile ?”

“Dreathuis !”

Leat an mátair a ’dá láimh, agus céapó a noctradó fi aót bábóigín ! Bábóigín beas ádmair a maib plaitín innti, agus i gearm-éadó ; aót bí a ’dá sruairó com’ dears le caoir agus bí rriigeadó sáirre ar a béal. Éinne a mbeadó cion aise ’o bábóigíob, tiubradó ré gearn agus sradó ’oi. Lar rúile ’Driigíoin le nácar.

“Óra, nac’ deap i ! Ara, a máma, a cpoirde, cé bfuair tú i ? Óra o ! Déiró páirte asam ’dem’ cúir héin anoir—páirte ’dem’ cúir héinín héin ! Déiró páirte as ’Driigíoin !”

Rus fi ar an mbábóigín agus o’páirte le n-a cpoirde i. Póas fi a plaitín beas maol ir a ’dá sruairó dearsa. Póas fi a béilín ir a rrióinín gearncaó. Annrin cúirnis fi uirte réin, éroó a ceann, agus ar ríre le n-a mátair—

“ póc ! ” (mar rin adreacó Òríg-roín “ póc ”).

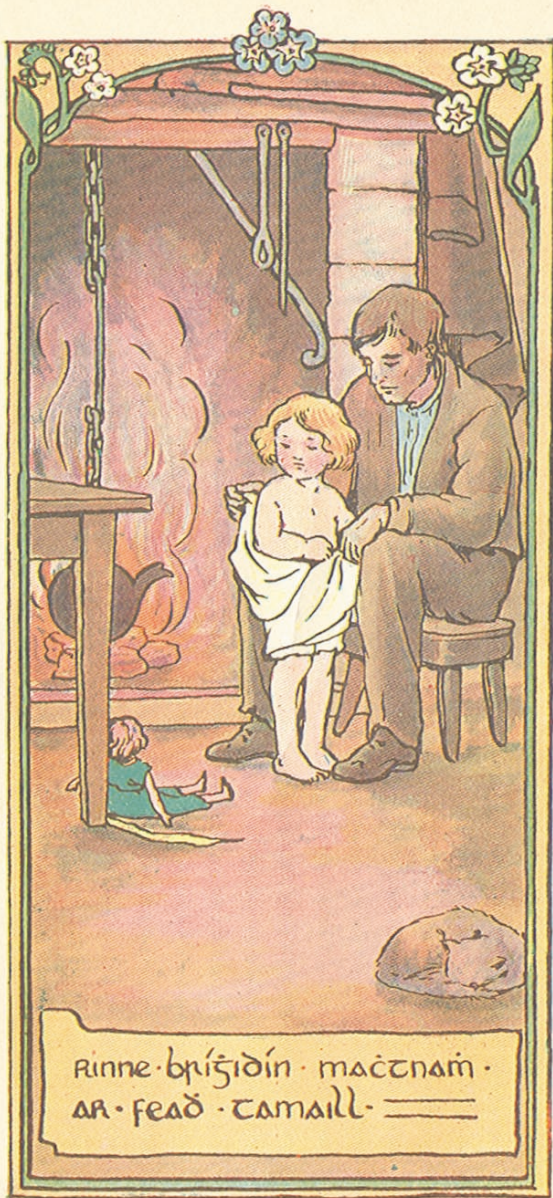
Ó'írlig an mátair nó sur póc an cailín beas í. Annrin b'éisín ói an bábdóigín a pócacó. Táinig an t-atair irteac ar an bpuinnce rin asur cuirteac fá n'oeapa óó-ran an clear céatona a óéanam.

Ní raib taca as óéanam inniob do Òríg-roín ar feacó an tráctóna rin acó cia an t-ainm a bairtfeacó rí ar an mbábdóig. Mol a mátair “ Malai ” ói asur ceap a hacair so mbacó feileamnac an t-ainm “ peigí.” Acó ní raib ceacótar aca ro rátaó galánta, óar le Òríg-roín.

“ Tuige ar tuacó ‘ Òríg-roín ’ oim-ra, a Óeapoe? ” ar rirre tar éir ruipéir.

“ Dubairt na rean-mhá sur cóp-mail leo' Oncail páopaic tú, asur ó tárla nárb' féioir ‘ páopaic ’ a bairtfeacó oir, bairtfeacó ‘ Òríg-ro ’ oir mar b'factar óúinn surb' é an puo ba sóire óó é.”

“ Meap tú an cóp-mail í reo (an bábdó) lem' Oncail páopaic, a Óeapoe? ”

Rinne · brígidín · maicneam ·
ar · feadh · tamail · ———

“ Ὁ, ní corḡail éor ar bit. Tá t’Oncail páoraisc bán—ásur cneirim so bfuil féarós anoir air.”

“ Cía leir ir corḡail í, ’ó eile? ”

“ Muire, bað ’deacair a ráð, a cáilín ó !—bað ’deacair rin.”

Rinne Ḃrígtoín macḡnam ar feað tamail. Ḃí a haḡair áḡ baite a curó éadaiḡ ’óí or corḡair na teineað ar feað an ama ro, mar bí ré í n-am aici beic áḡ ’oul a córlað. Nuair a bí baite ’óí éuaró rí ar a ḡlúimíð cuir a ’dá láimín le céile, ásur coruis uirtí mar ro :—

“ A Íora Críorta, so mbeannuisíó tú ásur so rábálaró tú rinn ! A Íora Críorta, so mbeannuisíó tú ’Deaíoe ásur Mama ásur Ḃrígtoín, ásur so ḡcuiríó tú rlan rábáilte ó tubairte ásur ó anaéain na bliaðna rinn, má’r é toil mo ḡlánuisḡteora é. A ’Óia, so mbeannuisíó tú m’Oncail páoraisc, atá anoir í ’Meiriocá, ásur m’Ainc Ḃairbpe——” Stao rí so hobann ásur cuir ḡáir áḡair aircí.

“ Tá ré áḡam ! tá ré áḡam, a ’Deaíoe ! ” ar ríre.

“ Céard tá agat, a shéad? Fan go scríochnuigíó tú do cuíó páioireada.”

“ M’áint Úairbhe! Is corráil lem’ áint Úairbhe í!”

“ Cía is corráil leo’ áint Úairbhe?”

“ An dáboigín! Sin é an t-áinn a tiubhar mé uirtí! Úairbhe!”

Leis an t-áair a fíean-ríairt fáire pul ar cuimníó ré nac raib na páioireada scríochnuigíte. Ní deanna úríóroín fáire ar bit, áct lean uirtí mar ro:—

“ Ó! a Úia! Go mbeannuigíó tú m’Oncail páóraig, atá anoir í ‘Meriocá, agus m’áint Úairbhe, agus” (reo agusíín a cuíí rí féin leir) “ agus go mbeannuigíó tú mo Úairbhe beas héin agus go scoinbígíó tú ó péadao marbta í! Ámén, a Úídeanna!”

Síairt an t-áair as fáiríóe aríí. Ú’féad úríóroín air agus iongnad uirtí.

“ Sguab leat ríar anoir agus irtead in do leabair leat go beo!” ar reirean com luad is ú’féad ré labairt le fáire. “ agus ná déan deanna ar Úairbhe!” ar reirean.

“ 1r beas an baogal ! ” Siar leití ra reomra asur irteac ra leabairé leití de léim. Bí cinnte náir deap-
maro rí Θαιρβρε.

Ó'n oróce rin amac ní macaó
 Úrígíroín a cóolaó ar ór ná ar air-
 geao san Θαιρβρε a beic ra leabairé
 aici. Ní fuiréao rí cum biaó a
 caiteam san Θαιρβρε a beic i n-a
 fuirde le n-a hair. Ní gabraó rí
 amac as déanam zrinu oi féin san
 Θαιρβρε a beic i n-a focair. Domnac
 amáin a otus a mátair leití cuis an
 airreann í, ní maib Úrígíroín pápta san
 Θαιρβρε a tabairt ann freirin. Ní
 tásao bean comurran irteac as
 cuairtuídeact nac zcuirfirde Θαιρβρε
 i n-aicne oi. Lá óar buail an pasairt
 irteac cuca ó'iarri Úrígíroín air a
 beannact a tabairt do Θαιρβρε. Tus
 ré a beannact do Úrígíroín féin. Síil
 ríre sur do'n dábois a tus ré í, asur
 bí rí lán-trápta.

Socruis Úrígíroín párlúr beas
 deap do Θαιρβρε ar bair an oririúir.
 Cuala rí so maib párlúr as a haint
 Θαιρβρε (i nuactar áro a bí ríre

i n-a comhairle) agus ceap sí nár mór
 oá Ùairebhe-re párlúr a beic aici com
 maic le duine. Tuic mo Ùairebhe
 boct de bairr an t-uiríúir lá, mar
 o'innrigear ceana, agus bhríeadó
 leat-cor léiti. Iy iomóda timpirte
 tairir rin o'éirig oi. Lá eile rug an
 gádar uiréi agus bí 'gá rtróicead
 ó céile go 'oáinig mátair Ùrígtoín
 oo cábair uiréi. O'fan an leat-cor
 rlan ag an ngádar. Tuic sí ircead
 ran abainn uair eile agus hóbair go
 mbáitpíde i. 'Sé atair Ùrígtoín a
 táinig oo congnam uiréi an tuar ro.
 Iy beag nár báitead Ùrígtoín réim
 agus i a o'iarraio i táirteáil ó porc
 na habann.

Ma bí Ùairebhe gan a beic ró-
 oataháil an céad lá a 'oáinig sí,
 luigeann ré le nádúr nac fearr an
 rlaet a bí uiréi tar éir bliadóim a
 cur oi. Aet ba cuma le Ùrígtoín
 oataháil nó mí-oataháil i. Tus sí
 gíad a cpoirde oi ó'n gcead nóiméad
 ar leas sí rúil uiréi, agus iy ag
 méaduigad a bí an gíad rin ó lá go
 lá. Nac ag an mbeirt acá a bíod an

Ḃρεann nuair a o'páḂaḂ an máḂair an
ceac fá n-a Ḃcúram tḂáḂ a mbíod
rí ar cuairt cig comurran ! Ḃíod an
c-urár ḂḂuabḂa aḂur an plácaí níḂte
aca roimpi nuair a o'filleaḂ rí.
aḂur nac ar an máḂair a bíod an
c-ionḂnaḂ, mar 'ḂeaḂ !

“ An í ḂríḂroín a Ḃlan an c-urár
oá Mama ? ” aḂeirleaḂ rí.

“ ḂríḂroín aḂur ḂairbḂre, ” aḂeirleaḂ
an cailín beaḂ.

“ Muire, ní' mé beo céarḂ a Ḃéan-
rainn muna mbeaḂ an beirt aḂaíb ! ”
aḂeirleaḂ an máḂair. aḂur nac ar
ḂríḂroín a bíod an rímeaḂ aḂur an
bróḂ !

aḂur na laḂteannta fáda raiḂraíḂ
a cúirtoír oíod ar Ḃaíb an cnuic,
i mearḂ na raitníḂe aḂur na mbláḂ !—
ḂríḂroín aḂ baíluḂaḂ nóiní ír
méiríní ír baíne bó bliocḂáin aḂur
ḂairbḂre 'Ḃá ḂcomairleaḂ oí (mar
veirleaḂ rí) ; ḂríḂroín aḂ ríor-
cainnt aḂur aḂ innreacḂ ḂḂealta
nac Ḃcuala ouine ná ḂonnaíḂe (ní
áirníḂim báḂóíḂín) a leitḂeíḂ ríam
roíne ná ó foín, aḂur ḂairbḂre aḂ

éirteadct léiti ;—caitpíob ré go mbíob
rí ag éirteadct go hairead, mar ní
tagad focal ar a béal.

'Sé mo bharthail nac paid gearr-
caile i sConnactaib ná, dá n-abróc-
ainn é, ran Roinn Eorpa, ba fáirta
fonaraise 'ná b'pígróin na laeteannta
úo ; agus fáigaim le huóadct nac paid
bábóigín fá luige na s'péime ba fáirta
fonaraise 'ná b'airbhe.

Sin mar bí go t'áinig Niamh Cinn
Óir.

II.

b'ar baile áta cliact 'o Niamh
Cinn Óir. Bean uasal a t'áinig 'o'n
s'ort móir ag foglaim s'aeóilge,
s'eall rí roim imteadct 'o go s'cuir-
pead rí reoó éigin cuis b'pígró-
in. Agus, ar noóig, cuir. Lá
amáin, tuairim ir readctmáin tar
éir imteadct 'o, fiubail b'earctí an
p'orta irteadct i lár na cirteanaige
agus leas borra móir ar an uirlár.

"Duic-re, a bean óg," ar reirean
le b'pígróin.

"Ará, céaró tá ann, a b'earctí ?"

"Cá b'píor dom? Sídeos, b'féoiri."

“ Ο υό ! Cé θρυαίη τύ é ? ”

“ Ο φίηην θεαζ ζλαη, α ηαιθ πέαρὸζ
 φαθα ζοηημ αηη, ααιηην θεαηζ αη α
 μυλλαό, αζυη é αη μαηκαηθεαότ αη
 ζιοηηηφιαό.”

“ Οηα, ’θεαηθε ! Αζυη αέαηο ’ουθ-
 αηητ ηέ λεατ, α ’θεαηηηί ? ”

“ ’θεαηηαν αεο αουθαηητ ηέ αότ
 ‘ Ταθαηη é ηεο ’ο θηηζηοηην, ηη μο
 θεαηηαότ, ’ αζυη αη ζο θηατάό λειη λε
 ημείθεαό ’ο ηύλ.”

Τάημ η η-αιηηεαη ηάηθ’ φηοη ’ο
 ’θεαηηηί αη ηυαηηηηζ ηεο αη φαο, αότ
 αηεηο θηηζηοηην ζαό ηοαα ’οη. ζλαοηό
 ηί αη α μάθαηη, ηαη αητ α ηαιθ ηί ηητίζ
 ηα ηεοηηα αζ τὸζάηλ ηα ηάητε ταιη έηη
 αη θηηαηαηα.

“ Α ηάμα, α ηάμα, θοηζα μὸη
 ’ο θηηζηοηην ! φηηην θεαζ ζλαη α
 ηαιθ πέαρὸζ φαθα ζοηημ αηη α τυζ ’ο
 ’θεαηηηί αη ηοηα é ! ”

Τάηηηζ αη μάθαηη αμαό αζυη θαηηίζ
 θεαηηηί λειη.

“ Α ηάηηην, α ηάηηην, οηζαη αη
 θοηζα ζο ταιαηό ! Αεαηηαηην θεαηηηί
 ζο μθ’φείοηηη ζυη ηηθεοζ ατά αηη !
 Αοηηηηηζ λεατ, α ηάηηην, ηό αά θηηοη

uúinn nac múcparóe irctis ra mborza i? ”

Seair an mátair an téad. Bain rí an páiréar de'n borza. Tós rí an clár. Céaro a beaó ann, i n-a luige go deap clutmar ra mborza mar a beaó páirce i scliaóán, acó an bábós ir áilne 'r ir gleoite dá b'aca rúil riam! Bí folc ór-buirde uircti asur é as tuicim i n-a búcláib triopallaáa ear a b'rágair ir ear a suailníb. Bí luirne an róir i n-a leiceann. 'Sí an tramaríl béarráinn dá béilin dá éar éaróainn, asur ba zeall le péarlaib a téad. Bí a rúile dúnta. Bí cularó zeal ríosa as cumhóac a cuirp, asur b'rac deapz ríóil or a cionn rin amuis. Bí muince niamrac de élocáib uairle fá n-a píb, asur mar bárr ar na hionganearáib ar fáo bí mionn ríogáa ar a ceann.

“Bainríogán!” arfa Órígíroín de zut íreal, mar bí rórc r'áca uircti ríom an trídeois glóimáir reo. “Bainríogán ó tír na nÓz! Féac, a Mama, tá rí i n-a codlaó. Meap tú an nouireóáir rí? ”

“Τόις ι’οο λάιμ ι,” αδειρ αν μάταιρ.

Σίν αν καίλιν βεαζ α’ οά λάιμ αμασ
ζο φαίτσεαδ, λεαζ ζο ηυρραμαδ αρ
αν μβαβόιζ ιονζανταιζ ιαο, αζυρ φα
θειρεαδ τόζ αρ αν μβορζα ι. Νί
τούρζε ρυζ ρί υιρτι ’νά ο’ορζαίλ αν
βάβόζ α ρύιλε αζυρ αουβαίρτε οε ζλόρ
καοιν βινν :—

“Μαμ-α !”

“Οια οαρ μβεανναδαδ,” αρρ’ αν
μάταιρ αζ ζεαρραδ κομαρτα να κροίρε
υιρτι ρέιν, “τά υρλαβρα αίσι !”

Βί φαοβαρ νεαμ-ζηάταδ ι ρύιλίβ
θρίζιροίν αζυρ βί λαπαδ νεαμ-ζηάταδ ι
n-α ceann-αζαίρδ. Δετ νί τοίζ λιομ ζο
ραίβ ρί λεατ κομ ρζανηρμυίζτε ιρ βί αν
μάταιρ. Οίονν παίρτι αζ ρύιλ λε
ηιονζανταραίβ ι ζκομναιρε, αζυρ
νυαίρ τυίτεαρ ρυο ιονζανταδ αμαδ νί
κυίρεανν ρέ αν οίρεαδ υατβάιρ ορτα
ιρ κυίρεαρ αρ οαοιμύβ φαρτα.

“Τυίζε ναδ μβεαδ υρλαβρα αίσι ?”
αρρα θρίζιροίν. “Ναδ θρφυιλ υρλαβρα
αζ Θαιρβρε ? Δετ ιρ βιννε ι θρφαδ α
ζυτ ρο ’νά ζυτ Θαιρβρε.”

Μο λέαν τύ, α Θαιρβρε ! Κά ραίβ
τύ αρ ρεαδ να ηαιρρίρε ρεο ? Ιν οο

luighe ar an uirlár ran áit ar tuic tú
 ar lámh Dhíogroín nuair táinig Deartli
 ircead. Ní fearad mé an scuála tú
 na briathra ro ó béal do éarad. Má
 éualair, ir dearbta go mb'arraigis
 trí do éiríde iad.

Lean Dhíogroín uirtí as labhairt.
 Labhair rí go rgiobta, a dá rúil ar
 lapad i n-a ceann :—

“Dainríogán í seo,” ar ríre.
 “Dainríogán ríde ! Féad an cularó
 breas atá uirtí ! Féad an bpat ríóil
 atá uirtí ! Féad an mionn áluinn
 atá uirtí ! Ir corráil í leir an
 mbainríogáin údan a raib Stiopán na
 Sgéalta as tráct uirtí an oirde
 ceana,—an dainríogán a táinig tar
 fairrige ó tír na nÓg ar marcairdeact
 ar an ead bán. Cía an t-ainm a bí ar
 an mbainríogáin rín, a máma ? ”

“Niamh Cinn Óir.”

“Seo í Niamh Cinn Óir ! ” ar rí an
 cailín beas. “Tairbeánrao mé do
 Stiopán í an céad uair eile tiocfar
 ré ! Nac air a béar an t-ácar í feic-
 eál, a máma ? Bí fearis air an
 oirde fá deiread nuair adubairt mo

Ḫεαιρε ναε Ḫφuil ριθεοζα αρ βιε ann.
 Ḫι α ριορ αζαm-ρα ναε ραιḪ mo
 Ḫεαιρε αετ αζ μαζαḪ.”

Ḫιορ Ḫαιε liom α ραḪ ζυρ ριθεοζ
 Ḫιαm Ḫinn Ḫορ, μαρ ριλ ḪρḪιροḪin, αετ
 ιρ ḪοḪιζ liom ζο ραιḪ ḪραιοḪεαετ
 εḪim αζ βαιητ λειεḪι ; αζυρ εαḪm λαν-
 Ḫιηητε ζο ραιḪ ḪρḪιροḪin ρεḪm ρα
 ḪραιοḪεαετ Ḫ’η ηοḪμεαḪ α ḪεαḪιηιζ ρι
 ιρτεαε ρα τεαε. Ḫuna ηβεαḪ ζο
 ραιḪ, ηι ραζραḪ ρι Ḫαιρβρε ι η-α λυḪε
 λειεḪι ρεḪm αρ αν ηρλαρ αρ ρεαḪ αν ερδε-
 ηḪηα ζαν ροαλ α ραḪ λειεḪι ηα ριḪ αḪαιη
 εuiηηιυζαḪ υιηεḪι ζο ηam εοḪλαεα ; ηα
 ηι ζαḪραḪ ρι α εοḪλαḪ ζαν Ḫαιρβρε α
 εαḪβαιρ ιρτεαε ρα λεαβαḪο λειεḪι μαρ
 βα ζηαεαε. ιρ αρ εḪim α εραιο-
 ρεα ε, αετ ’ρι αν ḪαιηρḪοζαν Ḫζ α
 εοḪαιλ ι ḪρḪαιρ ḪρḪιροḪin αν οḪḪε
 ρηη ι η-ιηηαḪ αν εοḪρḪηαιιζ Ḫιζ ḪιḪιρ
 α εοḪλυḪεαḪ ι η-α ρḪαιρ ζαε οḪḪε
 εε βλιαḪαιη.

Ḫ’ρḪη Ḫαιρβρε ι η-α λυḪε αρ αν
 ηρλαρ ζο ḪρḪαιρ ηαεαιρ ḪρḪιροḪin ι, ιρ
 ζυρ εḪιζ ιρ ζυρ εuiρ ρυαρ αρ Ḫαρρ αν
 ḪρḪιρḪιρ ι ρḪη αḪ α ραιḪ α ραρḪυρ
 βεαζ ρεḪm. Ḫαιε Ḫαιρβρε αν οḪḪε

rim ar bairr an t-riúir. Níor éualar
 gur ariúg b'riúroin ná a mácair ná a
 hacair don éaoineacán ó'n gcirtean-
 aig i lár na horóce, agus leir
 an fírinne a ríd ní mearaim gur síl
 bairbre veor. Acé ir cinnte go raib
 sí b'ónac go leor, i n-a luige i
 n-áirde anrúo léiti féin, san lám a
 carao i n-a timceall, san tear colna
 a carao 'sá téitead, san duine ná
 veorairde i n-a haice, san fuaim ar
 bit a cloirteáil, acé amáin na fuam-
 anna fanna fíor-uaigneaca a bíor le
 cloirteáil i 'steac i n-am marbta na
 horóce

III.

Ir i n-a ruidé nó i n-a luige ar
 bairr an t-riúir a éait bairbre
 bunáite na ráite dar gcionn.
 U'annam a labruigead b'riúroin léiti ;
 agus nuair a labruigead, ní veiread sí
 acé, "bí i do éailín máit, a bairbre.
 feiceann tú go b'fuilim cruadóga.
 Caitfeó mé aipe a tabairt do Niamh
 Éinn Óir. bairríogán i rim, tá'r
 agat, agus caitfear aipe máit a
 tabairt di." Bí b'riúroin ag toul i

n-aoir anoir (cneiom go raib rí cúig bliadhna caitte nó b'féidir cúig bliadhna go leit), agus bí rí as éirge ar cur do na nóraib a cleachtuigead rí i tóur a hóige. Ní "Úrígíoin" a tugaó rí uirtí féin anoir, mar bí a fíor aici an úríg atá leir an bfocailín "mé," agus leir an earbailín rin "-im" nuair a cuirtear i ndiaid "tá" agus "ní" é. Úí a fíor aici freirin sur móir an meaf agus an onóir atá as dul do bainríogain tar mar atá as dul do cneachtúirín beas boct mar Ḃairbre.

Ir baoglaó liom nár tuig Ḃairbre an rígal ro cor ar bit. Ní raib innti aó bábóigín maíde, agus, ar ndóig, baó deacair dá leitéro cnoide cailín a tuigint. Da léir di go raib rí caitte do leat-taob. 'Sí Niam Cinn Óir a cōduigead i bfocair Úrígíoin anoir; 'rí Niam Cinn Óir a fuidéad le n-a hair am béile; 'rí Niam Cinn Óir a gábad amac ar an gcnoc le n-a coir, a luigead léiti i meaf na raitnige, ir a téiréad léiti as bailiugad nóimní ir méiríní. 'Sí Niam Cinn Óir a ceannad rí le n-a

huēt. 'Sí Niam Ćinn Óir a pógad rí. Duine eile a beit ran áit ba gnátaó leat-ra a beit, duine eile a beit as riudal le coir an té ar gnátaó leat-ra riudal le n-a coir, duine eile beit as pógad an béil ba 'dual duic-re a pógad,—rin í an pian ir mó 'dá bfulaingtear ar an raogal ro ; asur rin í an pian a bí i lár 'Dairbhe anoir, 'sá céaraó ó maoin so hoirdce ir 'sá cnaó ó oirdce so maoin.

Ir 'dóig so n'óearfar liom nárb' féoir na rmaointe reo ná rmaointe ar bit eile a beit i s'coird 'Dairbhe, mar nac raib innti áct b'reazán maíoe san motuzaó, san meabair, san tuis-rint, san t'reoir. M'f'reazra ar éinne labrócar mar ro liom : CÁ b'fios 'Dúinn ? Cá b'fior duic-re n'ó 'dom-ra nac b'fuil a motuzaó ir a meabair féin, a 'tuis-rint ir a 't'reoir féin, as bábózaib ir as b'reazánaib maíoe, as an s'crann ir as an s'cnoc, as an abainn ir as an ear, as mion-rsoctuib na páirce ir as mion-élocuib na tráza ? —'reao asur as na céatcaib ruoi eile feicimio 'n-ar 'ctimceall ? Ní

abrainn go bfuil ; aet baob uana an maire dom-ra no u'enne eile a maob nac bfuil. Ir uoisg leir na paitib go bfuil ; agus 're mo bair-mail sup tuigreanaige na paiti i neitib uen troit ro na tura ir mire.

La amain ua maib uairbre i n-a ruidhe go huaigneac leiti fein i n-a pailur, bi urigroin agus Niadh Cinn Oir i feir comradu coir na teinead ; no b'feair liom a maob go maib urigroin i feir comradu leiti fein, agus Niadh as eirteact leiti ; mar nior euala enne focal ar beal na uairiogna maib aet amain " Mam-a." Bi matair urigroin taob amuisg uen uorag as nigeadan. Bi an t-atair as cur fatai fan ngairua. Nior fan ra teac aet urigroin agus an ua babois.

Ir uoisg go maib an cailin beas tuir-reac, mar caic ri an maoin as nigeadan (nigead ri braitlin agus pluro na uairiogna sac reacthain). Ua gearr go uadainis coulaob uirai. Ua gearr i n-a uiaio rin sup leis ri a ceann ar a brollac ir go maib ri i n-a

toiréim ruain. Ní tuigim i gceart céard d'éirigh tar éire rin, áct de réir córamlaeta bí Driúroin as tuicim le fánaid, nó sur rínead ar leic an teallais í i bpoisreacét orlais do'n teinid. Níor d'uirigh sí, mar bí sí i n-a cnar coollata. Iy corráil go raib Niamh Óinn Óir i n-a coollad ffeirín, áct cia ar bit cia rgeal ra níor corruigh sí. Ní raib éinne ra tead leir an bparce beas ghrádhmar a córaint ar an mbár a bí as triall uiréi. Níorb' eol d'éinne í beic i gconntabairt áct amáin do D'ia asur do—Dairbre.

Bí an mádar as oibrighad léici taob amuis asur san don cuimneam aici go raib an bár com san rin do leand a croidé. Bí sí as carad puirt oi féin asur 'sá érocaid go breas, nuair a euala sí an tuairt—tuairt mar bead ruo éigin as tuicim ar an uirlár.

“Céard é rin anoir?” ar ríre léici féin. “Ruó éigin a tuic de'n balla, tá reanr. Ní féidir surab í Driúroin a bain leir?”

Irteac léiti go deirneac. Ir ar éigin nár tuic an t-anam airte le nearc uacbdair. Agus ciarb' iongnad é? Bí a leanb múirneac rinte ar an teallac agus a cóitín beas ar dears-larad ra teimrò !

Pneab an mátair cuici trearna na cirteanaige, tós i n-a baclaínn i, ir bain 'oi an cóta. Ní raib ann acé sur éarrtuig rí i. Dá branfad rí leat-nóiméirín eile, bí rí ró-mall.

Bí Driáirín i n-a túirneac anoir agus a dá láim fá muineál a mátair. Bí rí ar craitead le teann faitéir agus, ar nódig, as sol, cé nac go ró-mait a tuig rí an rseal fóir. Bí a mátair " 'sá múcaó le rósaib ir 'sá bácaó le deoraib."

" Céapó 'éirig 'óm, a máma? Bí mé as brionglóirig. Motuig mé teap agus céap mé go raib mé as 'oul ruar, ruar ran rpeir, agus go raib an srián 'sam' 'ósgaó. Céapó 'éirig 'óm? "

" 'Sé toil 'Dé é nár loirgead mo rtoirín,—ní leir an ngréin, acé leir

an teimrò. Ó, a ùrighròin, a pèata
 bìs do màtar, céaró a ùéanrainn dá
 marbóctairde oim tú? Céaró a ùéan-
 raó t'atair? 'Sé Dia aoubairt liom
 a teact irteac ar an nòiméad rin!—
 Ní' mé céaróe torann a cuala
 mé? Muna mbeaó rin ní tiocrainn
 irteac cor ar bit."

Ùreacnuig rí tairrcti. Òi zac ruo
 i n-a áit féin ar an mboio, agus ar na
 ballaib, agus ar an òiriúir,—act fan!
 or comair an òiriúir tuig rí fá
 deara an ruo ar an uirlár. Céaró
 a bí ann? Colann beag san ceann—
 colann bábóige.

" Ùairbhe a tuic de'n òiriúir arir,"
 ar' an màtar. " Mo comriar, 'rì
 fábáil t'anam tuic, a ùrighròin."

" Ní tuicim a rinne rí 'cor ar bit!"
 ar' an cailín beag, " act ir amlaró
 connaic rí so raib mé i sconnabairt
 agus caic rí léim ó bairr an òiriúir
 le mé fábáil. A Ùairbhe boct, tuig
 tú t'anam ar mo fon!"

Cuaró rí ar a slúinib, tós corpán
 beag na bábóige, agus pós so
 ceannra ceannáil é.

“ Δ Ḃama,” Ḃr rḂre Ḃo bhḂnac,
 “ Ḃ tainis Niam Ḃinn Ḃir, tḂ raitcior
 orḂ Ḃo nḂearna mḂ ḂearnaḂ Ḃr
 Ḃairbhre bhḂc, Ḃsur Ḃur mḂ Ḃr rḂr
 Ḃ cuir mḂ i Niam Ḃinn Ḃir 'nḂ innti-
 re ; Ḃsur rḂac Ḃurab i ba Ḃilre Ḃom i
 n-a ḂiaḂ Ḃin! Ḃsur tḂ rḂ marḂ Ḃnoir
 orḂ, Ḃsur nḂ bhḂḂ mḂ i n-ann lḂḂairc
 lḂitḂi ḂrḂ Ḃo bhḂnac, nḂ Ḃ rḂḂ lḂitḂi
 Ḃur rḂarḂ lḂom mḂle uair—'rḂḂ,
 cḂḂ mḂle uair—i 'nḂ Niam.”

“ NḂ marḂ ḂtḂ rḂ 'Ḃor Ḃr bhḂ,”
 ḂḂrḂ Ḃn mḂḂair, “ ḂcḂ ḂorḂuigḂe.
 CuirḂḂ Ḃ'Ḃair, Ḃn cḂann uirḂi ḂrḂ
 nuair Ḃ tḂocḂar rḂ irḂḂ.”

“ ḂḂ ḂḂuirḂinn-re Ḃe bhḂr Ḃn
 ḂrḂirḂir, Ḃ Mama, ir Ḃo ḂcḂillḂinn
 mo cḂann, ḂrḂ' rḂirḂir Ḃ cḂur orḂ ḂrḂ?”

“ NḂorḂ rḂirḂir. ḂcḂ nḂ hḂonann
 turḂ ir Ḃairbhre.”

“ Ir Ḃonann. TḂ rḂ marḂ. NḂc
 bhḂiceann tḂ nḂc bhḂuil rḂ ḂḂ cḂrḂuigḂe
 nḂ ḂḂ lḂḂairc?”

Ḃ'ḂigḂin Ḃo'n mḂḂair Ḃn mḂro rḂo
 ḂomḂil.

NḂ cuirḂḂḂ Ḃon nḂḂ i n-a lḂigḂe Ḃr
 ḂrḂigḂoin nḂc rḂḂ Ḃairbhre bhḂrḂigḂe

aḡur nać le ipe fábáil a tuḡ rí a
 hanam. Ní abróćainn féin ḡo raiḃ
 an ceapc aicí, aćc ní abróćainn nać
 raiḃ. Níl le ríáḃ aḡam aćc an méio
 aḡubrap ceana : Cá ḃpíor ḡom-ra
 é? Cá ḃpíor ḡuit-pe é?

Cuirceáḃ Ḃairḃpe an trídóna rin
 ar taoid an cnuic ran áit ar cáit rípe
 aḡur Ḃríḡroín na laeteannta fada
 ramraíḃ úḃ i meapḡ na raićniḡe ip na
 mbláć. Tá méiríní aḡ fár aḡ ceann
 na huaiḡe, aḡur tá nóiníni ip bainne bó
 bliocćáin ḡo fairringḡ i n-a timćeall.

Roim ḡul a cḡolaḃ ḡo Ḃríḡroín an
 oíḃce rin, ḡlaoid rí anall ar a máćair.

“ Meap tú, a máma,” ar rípe, “ an
 ḃfeicrḃ mé Ḃairḃpe ar neam? ”

“ Ḃ’féoirḡ le Ríḡ na ḡlóipe ḡo
 ḃfeicreá,” aḡeir an máćair.

“ Meap tú an ḃfeicreáḃ, a
 Ḃeairce? ” ar rípe le n-a haćair.

“ Tá a fíor aḡam ḡo binn ḡo ḃfeic-
 ríḡ,” aḡeir an t-aćair.

ḡunab é rin eacćra aḡur Oíḃeáḃ
 Ḃairḃpe ḡo nuḡe rin.

(A cḡíoc rin).

eožainín

na néan.

EOĞAINÍN NA NÉAN.

I.

Comráð a tárla roir Eoğainín na néan agus a mátair tráctóna earraisí roimh dul faoi do'n gréim. An céirreac agus an zealban burde a cuala é agus (de réir mar mearaim) a o'innir dom' cairtib, na fáinleoga, é. Na fáinleoga a o'innir an rzeal domra.

“Teapa uait irteac, a peata. Tá ré as éirge fuar.”

“Ní féadaim corruige go fóill beas, a máicín. Tá mé as fanact leir na fáinleogaib.”

“Cia leir, a máicín?”

“Leir na fáinleogaib. Tá mé 'ceapad go mbéid ríad annro anocht.”

‘Bí Eoğainín i n-áirde ar an aill móir a bí láim le binn an tise, é rocruište go deap ar a mullac agus cúl bán a éinn le bun na fuinnreoise a bí 'sá farfad. ‘Bí a ceann crocta aise, agus é as breacnuşad

uaib ó dhear. D'fhead a mácair ruar
air. D'factar oi go raib a cuio
sruaige i n-a hóir buide ran áic a raib
an srian as rgallo ar a cloigeann.

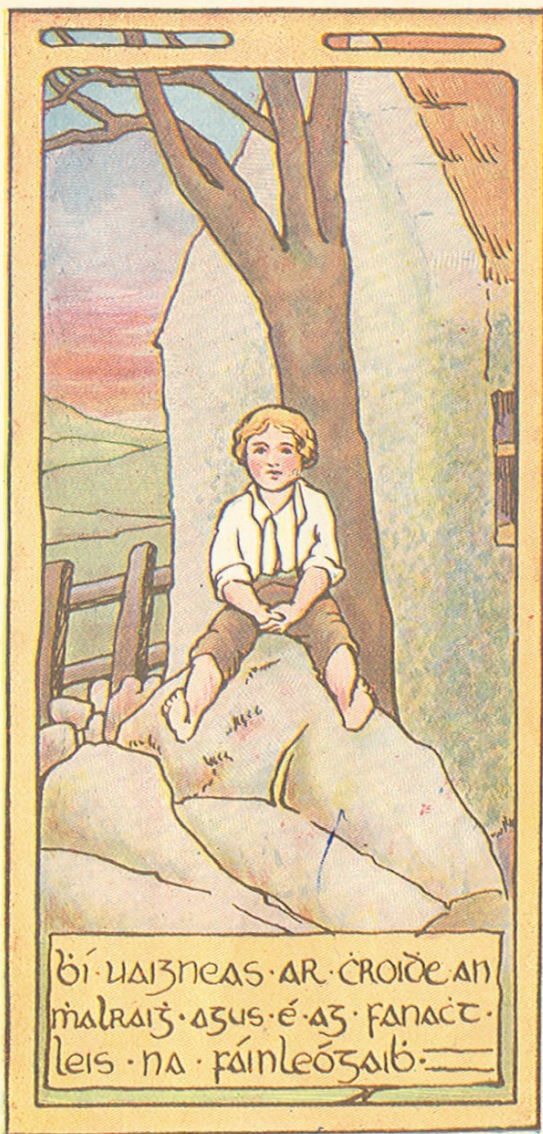
“Asur cé ar a bfuil ríad as
teacht, a leinb?”

“Ó'n Domhan Tear—an áic a
mbíonn ré i n-a fáiníad i scomhairde.
Tá mé as fanacht leo le reachtmain.”

“Áic cá bfuil duit sur anocht a
tiocfar ríad?”

“Níl a fíor asam, áic mé 'gá
ceapad. Dao mício doib beic anho
lá ar bit fearca. Iy cuimneac liom
sur cotrom an lae inoia go díneac
táinig ríad anuraid. Úi mé as teacht
aníor ó'n tobair nuair a cuala mé a
sceileabair—ceileabair binn meiríneac
mar beidír as ríad: ‘Támuio cúgac
arír, a Eogáinín! Sgéala cúgac ó'n
Domhan Tear!’—asur annrín d'eit-
eall ceann aca tarim—cuimil a
rgiatán dem' leiceann.”

Ní cúram a ríad sur cuir an éainn
reo an-iongnad ar an mácair. Níor
labair Eogáinín mar rin léiti ríam
noime. D'fearac oi sur cuir ré an-

BÍ·UAIZNEAS·AR·CROIDE AN
MÁLRATZ·ASUS·É·AZ·FANACT·
LEIS·NA·FÁINLEÓZALÓ·

trúim inr na héanlaicé aḡur .ḡur
iomḡa uair a cáitead ré inr an ḡcoill
nó coir tráḡa “ aḡ cainnt leo ” mar
aḡeiréad ré. Acé níor tuis rí cia
an fáé a mbead fonn com mór rin
air na fáinleoga feiceál cúige aír.
D’aitníḡ rí ar a aḡair, com maic le
n-a ḡlórtailé béil, ḡo maib ré aḡ ríor-
rmaoinead ar ruḡ éiḡin a bí aḡ
dÉanamh imníde dó. Aḡur táinḡ
roinnt mí-fuaimnír ar an mnaoi
éiríde í féin, níḡ nac ionḡnad. “ Dar
nḡóis, ir airtéad an cáinnt ó páirte
í,” ar ríre í n-a hincinn féin. Níor
labair rí rníḡ ór áro, ántac, acé í
aḡ éirtéacé le ḡac focal dá dÉainḡ
amad ar a béal.

“ Tá mé an-uaigneac ó d’fáḡuḡ
riac mé ran b’fóḡmar,” aḡeir an
ḡarúr beaḡ aír, mar d’uine a bead aḡ
cainnt leir féin. “ Bíonn an oiréad
rin aca le náḡ liom. Ní hionann iad
aḡur an éiríreac nó an ḡealdan buíde
a cáitear bunáite a raḡail coir an
élaíde ran nḡaríḡa. Bíonn rḡealta
ionḡantaca le n-aicír aca í dÉaíḡ
na ḡríóc a mbíonn ré í n-a fáiníad í

zcomnairde ionnta, agus i dtuaisí na
 bfairrighí briaóáin ran áit a mbáidtear
 na luingsir, agus i dtuaisí na zcaérad
 n-aol-zéal a mbíonn na ríste 'n-a
 zcomnairde ionnta. I r fáda fáda an
 beala é ó'n Domán Teap zo dtí an
 tír reo : feiceann ríad 'é uile ruo
 as teact dóib i r ní déanann ríad
 dearmad ar éada. I r fáda liom
 uaim iad."

"Tar irteac, a zrád zil, i r téirid
 a córlad. Pnéacfar leir an bfuact
 tú má fanair amuis i bfao eile."

"Zabfaird mé irteac ar ball beaz,
 a máirín. Níor máit liom iad a
 teact agus zan mé annro le fáilte
 a cur rómpa. Déad iongnad ortá."

Connac an máirín nac raib don
 máit a beit leir. Cuaird rí irteac zo
 buairdearta. Zlan rí an boip i r na
 cataoiréada. Nis rí na rzálaí i r na
 miara. Rus rí ar an rzuaid agus
 rzuab rí an t-uirlár. Szól rí an
 túlán i r na corcáin. Déaruis rí an
 lampa agus éroé ar an mballa é.
 Cuir rí tuillead móna ar an teirid
 Rinne rí céad ruo eile ná rí zábáid ói

á úéanaím. Annrín fuid rí or comáir
na teinead as rmaoinead ói féin.

Éáimig píobairé na ḡríoraige amac
asur toruis ar á pórc crioídeamail.
Ó'fan an mátair coir ceallais as
rmaoinead. Ó'fan an ḡarúr beas
ar á fuidéacán aerac as fairéad,
Éáimig na ba á baile ó'n ḡcimín.
ḡlaoró an céarc cúici ar á héimínib.
Cúaró an lon dub ir an óreoilín ir
mion-óaoime eile na coilte óo óo-
lad. Coirḡead ar óoróán na ḡcuil-
eos ir ar méirólig na n-uán. Ó'irrig
an ḡrian ḡo mall ḡo raib rí i n-áice
le bun na rpreire, ḡo raib rí ḡo óiread
ar bun na rpreire, ḡo raib rí fá bun
na rpreire. Séro ḡála ruar anoir.
Leat an óorcáodar ar an talam. Fá
óeiread éáimig Eoḡamín irtead.

“ Ir baoglac nac ótiocfaió ríad
anoct,” ar reirean. “ Ó'féoir le
Óia ḡo ótiocfaióir i mbárac.”

Éáimig an mároin lá ar n-á bárac.
Ói Eoḡamín i n-á fuidé ḡo moc asur
é as fairéad amac ó mullac na
haille. Éáimig an meádon lae.

Ἐάνις ἀν ὀειρεὰθ λαε. Ἐάνις ἀν οἰῶθε. Ἀέτ, μο λέαν ! νίορ ἔάνις να φάινλεοζα.

“Ὀ’φείοιρ ζο ὀφειρμίρ ἔυζαίνν ἰ μβάρὰε ἰαῶ,” ἀρρα εοζαίνν ἀζυρ ἔ ἀζ τεαέτ ἰρτεαέ ζο ὀρόναε ἀν οἰῶθε ρίν.

Ἀέτ νί φααῶδαρ. Νά νί φααῶδαρ ἔυα ἰαῶ ἀν λά ἰ ν-α ὀιαῶ ρίν νά ἀν λά ἰ ν-α ὀιαῶ ρίν ἀρίρ. Ἀζυρ ’ρέρ’ο ὀειρεὰθ εοζαίνν ζαέ οἰῶθε ἀζ τεαέτ ἰρτεαέ ὀό :

“Ὀ’φείοιρ ζο μβεαῶ ριαῶ ἔυζαίνν ἰ μβάρὰε.”

II.

Ἐάνις τρὰέτνὸνα ἀοιῶίνν ἰ νῶειρ-εαῶ ἀν ἀιβρεάιν. Ὀί ἀν τ-αερ ζλαν ριονηφuar ταρ ἔιρ μύιρ ὀάιρτιζε. Ὀί ρολυρ ἰονζανταέ ραν ὀομῆαν ἔιαρ. Ὀί ρέιρ ἔεοιλ ἀζ να ἠεανλαίτ ραν ζκοιλ. Ὀί ὀυαν ὀά ἀναῶ ἀζ να τῶνντρεαέ-αἰῶ ἀρ ἀν τρὰίς. Ἀέτ ὀί υαίςνεαρ ἀρ ἔρῶιθε ἀν ἠάλραις ἀζυρ ἔ ἀζ ραναέτ λειρ να φάινλεοζαἰῶ.

Ἐυμεαῶ ζο ἠοβανν ζλόρ νάρ ἔυμεαῶ ραν ἀίτ ρίν λε τυλλεαῶ ἀζυρ λειτ-ὀλιαῶδαιν. Ζλόρ βεαζ βίθεαέ.

Glór fann ríor-binn. Ceileabair mear
 meróireac, agus é neam-cormail le
 haon ceileabair eile dá dtasann ó
 shob éin. Le luas iarrac tiomáin
 toirc beas dub anvear. Í as eic-
 eall go háro ran aer. Dá rsiatán
 leatna lárope uirtí. Déanamh gab-
 láin ar a hiorball. Í as gearrad
 na rligead roimpi mar fairsio a
 caicpíde ar boza. D'írliú rí go
 hobann, d'ionntuig rí, d'éiríú arír
 d'írliú ir d'ionntuig arír. Annrin
 rinne rí caol díreac ar Eogáinín,
 í as labairt i n-áro a socta, sur
 luig ir sur neaduis rí i mbrollac an
 šarúirín tar éir a cairtil fáda ó'n
 Domhan Tear.

“ Ó ! mo šradó tú, mo šradó tú ! ”
 arsa Eogáinín, 'šá tóšáil i n-a dá láim
 ir 'šá róšad ar an šcloisínín dub, “ 'Šé
 do beata eugam ó na críocáib coim-
 išteaca ! Úfuil tú tuirreac tar éir
 t'airtír uaignis tar talcaib agus tar
 fairršib ? Óra, mo míle míle šradó
 tú, a teactaire bis áluinn ó'n tír i n-a
 mbíonn ré i n-a šamrad i šcomnarde !
 Cá úfuil do compánais uait ? Nó

céard o' éiríis d'ib an an mbótar nó ce nac' tóamnis r'ib roime reo? "

An fáro ir' bí ré ag labhairt mar ro leir an b'fáimleois, 'sá rósaó arír ir' arír eile agus ag cuimilt a láimhe go s'rádómar oá r'gíatánaid' oub-šorpa, oá r'górnac' beas' oearis, agus oá b'pollac' geal cluic'har, feoil éimín eile anoear agus tuiplins i n-a n-aice. O' éiríis an oá éan ran aer anhrin, agus 'ré an céad aic eile ar luis' ríad i n-a neio bis' féin a bí foluig'ce ran eirdean a bí ag fá' go tuis' ar ballaid' an tige.

" Tá ríad ar fá'áil ra oeirdeó, a máic'rin ! " arpa eogaimín, agus é ag r'ic' ir'ceac' go lú'c'áirdeac'. " Tá na fáimleosa ar fá'áil ra oeirdeó ! Táimnis péipe anoc'—an péipe a b'fuil a nead of cionn m'fuinneoisge-re. Oéio an cúro eile cúgáinn i mbárac'."

Órom an má'c'air agus teann r'í léic'í é. Anhrin cuir r'í páo'ir cum' oé of íreal, ag s'abáil buirdeac'air leir ar uct' na fáimleosa a feolaó' cúca. An lar-air a bí i r'úilid' an má'c'airis, cuirfeac' r'í doib'near ar ó'porde má'c'air ar bit'.

Ua fáim é coúlad Eoḡaimín an
oirdce rín.

· · · · ·
 Táinig na fáimleoga i noiaid a
 céile anoir—i n-a sceanm ip i n-a
 sceanm ar tóúr, i n-a bpéire ip i n-a
 bpéire annrín, agus fá d'beiread i n-a
 rḡataib beaga. Nac ortá a bí an
 t-átar nuair a connaic ríad an tpean-
 aic arís ! An coil beag agus an
 rruicledán as sliuiread t rícti ; an
 t rícti seál sáimneac ; na rruinreoga
 a bí i n-aice an tige ; an teac féin
 agus na rean-nead ríada so díreac mar
 d'fásgadair iad leit-bliadain roime
 rín. Ní raib at rísgad ar t'ada ac
 amáin ar an mbuacáil beag. Bí reir-
 ean níor ciúine agus níor mine ná
 bíod. Ua minice i n-a fuidé é 'ná as
 rit leir féin ar fuo na nḡarranta
 mar ba sḡatáic leir roime rín. Níor
 cluimead as sáimneac ná as sáidil
 fuinn é com minic ip cluincti. Má t'ug
 na fáimleoga an méio reo fá deara,
 agus ní abrócaim ná r t'ug, ip cinnte
 so raib brón ortá r'aoi.

Úaró an r'arrad t'arr. U'annam

a corruigeadh Eogáinín amach ar an ttráid, a dté é i n-a fuide go rárta ar mullach na haille as féachaint ar na fáimleogaib asur as éirteacht le n-a sceilleabair. Cainteadh ré na huairdeanna mar ro. Da mínic ann é ó mhó ó na maíone sur táinig an “ trádnóna gréine buide ” ; asur as toul irteadh ód sá ó oíde bíod an-cuimre rseálta—rseálta dilne iongan-táca—aise le n-innreacht dá mátair. Nuair a ceirtnigeadh ríre é fá na rseáltaib reo, deirteadh ré i scom-nairde léiti surab ó na fáimleogaib ó’rádhadh ré iad.

III.

Deannuis an rásair irteadh trádnóna.

“ Cía áoi bfuil Eogáinín na nEan an aimrír reo, a Eiblín ? ” ar reiréan. (“ Eogáinín na nEan ” a bí mar ainm as na malracaib eile air i ngeall ar an scion a bí aise do na héanlait).

“ Muire, a átair, ní raib ré com maít le fáda an lá ir atá ré ó táinig an rásair. Tá luirne i n-a

leiceann naḡ bʳaca mé ann riamh roime.”

Bʳeatnuisḡ an rʳasairt go ḡear uirtí. Tug reirean an luirne rin fá veapa le tamall, aḡt má tug, níor meall rí é. Tug dooine eile fá veapa rreirin í aḡur, má tug, níor meall rí iad. Aḡt ba léir ḡur meall rí an máḡair. Bʳi veora í rúilíḡ an tʳasairt, aḡt bʳi Eiblín aḡ rʳouḡaḡ na teinead ír ní fáca rí iad. Bʳi toḡt í n-a ḡlór nuair a labair rʳé arír, aḡt níor tug an máḡair fá veapa é.

“Cá bʳuil Eoḡainín anoir, a Eiblín?”

“Tá rʳé í n-a rúide ar an aill, amuisḡ ‘aḡ cainnt leir na fáimleosaib,’ mar veireann rʳé héin. Ír ionḡantaḡ an cion aḡá aḡe do na héimíníḡ rin. Bʳuil a fáior aḡat, a aḡair, céarḡ ouḡairt rʳé liom an lá ceana?”

“Níl a fáior, a Eiblín.”

“Bʳi rʳé ‘ḡá rʳáḡ ḡur ḡearr anoir go mbéirḡ na fáimleosa aḡ imḡeaḡt uainn arír, aḡur ar reirean liom go toib-eann, ‘Céarḡ a vʳeapá, a máirín,’ ar reirean, ‘ḡá n-éalócainn-re uairt leir na fáimleosaib?’”

“Aḡur céarṑ dúbairt turá, a Eiblín?”

“Dúbairt mé leir rḡuabaṑ leir amac aḡur ḡan a beit ‘ḡam’ boṑruḡaṑ. Áct cáim aḡ cuimniḡaṑ riam ṑ foim ar an ruṑ adúbairt ré aḡur cá ré aḡ d’éanaim búairdearta ṑom. Nárb’ airteaṑ an rmaoineaṑ ṑó é, a Átair,— é imteaṑt leir na fáimleḡaib?”

“Ir ionṑa rmaoineaṑ airteaṑ taḡ-ar irteaṑ i ḡcoirṑe páirte,” ar’ an rḡar. Aḡur tuḡ ré an doḡar amac air féim ḡan focal eile a ráṑ.

“Aḡ bḡionḡlóirṑiḡ mar ir ḡnátaṑ leat, a Eoḡaimín?”

“Ní heaṑ, a Átair. Cá mé aḡ cainnt leir na fáimleḡaib.”

“Aḡ cainnt leo?”

“’Seaṑ, a Átair. Dímṑ aḡ cainnt le céile i ḡcoimnaṑde.”

“Aḡur coḡar. Céarṑ a bíor ríṑ a ráṑ le céile?”

“Dímṑ aḡ cainnt ar na críócaib i bḡaṑ uainn a mbíonn ré i n-a fáimṑaṑ i ḡcoimnaṑde ionnta, aḡur ar na fáirḡḡib ríaṑáine ran áit a mbáirteaṑ na

λουγίρ, αζυρ αρ na κατραδάιβ δου-
ζεαλα α ζκομνυίγεαν na ηίστε
ιονητα.”

Τάινιζ ιονηναδ α έριορε αρ an
ραζαρτ μαρ τάινιζ αρ an μάταιρ
ηοιηε ηιν.

“Τυρα α βίορ αζ ευρ ηίορ αρ na
νειτίβ ηεο αζυρ ιαδ-ραν αζ έιρτεαδτ
λεατ, ιρ κορμάιλ?”

“Ηί με, α Δταίρ. ιαδ-ραν ιρ μό α
βίορ αζ καινητ αζυρ ηιρε αζ έιρτεαδτ
λεο.”

“Αζυρ an ητυίγεαν tú α ζκυο
καινητε, α Εοζαίνιν?”

“Τυίγim, α Δταίρ. Ηαδ ητυίγεαν
τυρα ι?”

“Ηί ζο ηό-μαίτ α τυίγim ι. Όεαν
άιτ ηομ αρ an αιλ ανηηιν αζυρ
ηυρόηιό με ταμάλ ζο μίνιζιό tú
ηομ céαρo βίορ ηιαδ α ηάδ.”

Συαρ λειρ an ραζαρτ αρ an αιλ
αζυρ ηυρό le ηαιρ an ζαρύιρην. Έυιρ
ηέ α λάμ ηά n-a ηυιηεάλ ιρ τορυίζ αζ
βαιητ κάινητε αρ.

“Μίνιζ ηομ céαρo α βίορ na ηάιν-
λεοζα α ηάδ λεατ, α Εοζαίνιν.”

“Ιρ ιοηόα ηυο α βίορ ηιαδ α ηάδ

liom. Is iomóla rḡéal breas innriḡ-
ear ríad dom. An bḡaca tú an
t-éimín rin a cuaid̄ tairc anoir d̄iread̄,
a dtair? ”

“ Connaiḡear. ”

“ Sin í an rḡéalaid̄e is clirte orḡa
ar fad. Tá a nead̄ rin fá'n eirdean
ad̄a as fá'r or cionn fuinneoiḡe mo
feomra-ra. Agus tá nead̄ eile aici
ran Dom̄an t̄ear—aici féin is as a
céile. ”

“ A' bḡuil, a Eoḡaimín? ”

“ Tá—nead̄ beas aluinn eile na
mílte is na mílte míle ar ro. Nac̄
airtead̄ an rḡéal é, a dtair?—a ríad̄
so bḡuil d̄a t̄ead̄ as an bḡáimleoiḡín
agus san asainne ac̄t don t̄ead̄
am̄ám? ”

“ Is airtead̄ so veimín. Agus cia
an r̄órc t̄ir í n-a bḡuil an t̄ead̄ eile
reo aici? ”

“ Nuair a d̄únaim mo fúile feicim
t̄ir uaigneac̄ dírb̄éil. Feicim anoir í,
a dtair! T̄ir ionḡantaḡ uat̄mar.
Níl r̄liad̄ ná cnoc ná ḡleann innti, ac̄t
í í n-a maḡaire m̄óir rérd̄ ḡaimneac̄.
Níl coil̄ ná féar ná fá'r innti,

áct an talam óm lom le croidé do
 boire. Jáineam ar fadó. Jáineam
 fá do coraid. Jáineam ar zac taoib
 díot. An srian as rpalpaó of do
 cionn. Jan néall ar bit le feiceál
 ran rpeír. É go han-te. Anno ir
 annróo tá ball beas féarac mar a
 beao oileáinín i lár fairrge. Cúpla
 crann áro as fáf ar zac ball aca.
 Farzaó ó zaoit asur ó sriem aca.
 Feicim ar oileán de na hoileánaib reo
 aill áro. Aill móf mílteac. Tá
 rgoilteao inr an aill, asur inr an
 rgoilteao tá neao fáimleoisín. Sin
 i neao m'fáimleoisín-re."

"Cia ó'innir an méro reo óuit, a
 Eogáinín?"

"An fáimleog. Caiteann sí leat
 a raogail inr an tír rin, i héin ir a
 céile. Nac doibinn an raogal atá aca
 ar an oileáinín uaigneac údan i lár na
 oitneibe! Ní bíonn fusact ná flíce
 ann, ríoc ná rneacta, áct é i n-a
 fáimraó i zcoinnaróe. . . . Asur i
 n-a óiaró rin, a átair, ní déanann ríao
 dearmao ar a neio bíg eile anno
 i néirinn, ná ar an zcoill, ná ar an

rruicán, ná ar na fuinnreosaib, ná ormu-
ra, ná ar mo mácair. Zác bliadain
ran earraic cloireann ríad mar a beaó
cozarmaişil i n-a şcluar 'şá ráó leo
şo bfuil na coilte fá 'uilleabair i
nÉirinn, ip şo bfuil an şrian aş
deallruşad ar na báncaib, ip şo bfuil
na huain aş méirlicş, ip şo bfuilim-
re aş fanacó leo-ran. Aşur fáşann
ríad rlan aş a n-árur ran tír cóimicş-
ticş ip imicşean ríad rómpa ip ní
óeanann ríad rcaó ná comnairde şo
bfeiceann ríad barr na bfuinnreos
uacá aşur şo şcluineann ríad şlóir
na habann ip méirleac na n-uain."

Ói an ragaric aş éirteacó şo
hairacó.

"Ó!—aşur nac ionşantaó an t-air-
tear aca é ó'n Domhan Ţear! fáşann
ríad an macairre móir şainne i n-a
noiaró aşur na rleibte árho maola
acá ar a imeall aşur imicşean ríad
rómpa şo 'oacşann ríad şo 'ocí an
muir móir. Amac leo Ţar an muir aş
eiteall i şcomnairde 'şcomnairde şan
tuirre şan traoóacó. Feiceann ríad
ríor uacá na tonnraóca treacá-

móra, agus na luingsir as treamhad na
 oileann, agus na reolta bána, agus
 faoileáin agus cailleaca duba na
 fairrḡse, agus ionḡantair eile nac
 bfeadofainn cuimniugad ortá. Agus
 rḡaitte éirḡeann ḡaot agus ḡála ir
 feiceann ríad na longá dá mbátao ir
 na tonntiaca as éirḡe i mullaó a
 céile ; agus bíonn ríad féin, na creat-
 úir, dá dtuarḡain leir an nḡaot agus
 dá nḡallaó leir an mbáirtíḡ agus leir
 an fáile nó ḡo mbaineann ríad amac
 an tír fá dḡeirḡeao. Tamall doib
 annrín as imteact nómpra agus íad as
 féadaint ar páirceannaib féarḡmáira ir
 ar coilctib bairr-ḡlara ir ar éruacaib
 ceann-árhoa ir ar locaib leatna ir ar
 aibneacaib áilne ir ar cátriacaib breas-
 ta mar beao i bpiectiúirib ionḡan-
 taca agus íad as breactnuḡad ortá
 ríor uata. Feiceann ríad doaine as
 obair. Cluineann ríad beitióḡis as
 ḡéimniḡ, agus páirtí as ḡáiríde,
 agus cloḡa dá mbualao. Act ní
 rtaoann ríad act as ríor-imteact nó
 ḡo doḡann ríad ḡo bhuac na mara
 aríir, agus ní ror doib annrín ḡo
 mbuaileann ríad tír na héirḡeann.”

lean Eogáinín ari as labairt mar
reo ari fead i bfead, an ragarit as
éirteact le sac focal dá n'ubairt
ré. Úiodar as reandur nó sur tuit
an doicéadar asur sur glairó an
mátairi irteac ari Eogáinín. Cuairó
an ragarit a baile as maectnam dó
pém.

IV.

D'imtigi an lughara asur an
meadon fógmairi. Úi an Deiread
fógmairi leat-caitte. De réiri mar úi
na laeteannta as dul i n'giorraect úi
Eogáinín as éirge ní ba b'ónaige.
D'annam a labruigead ré le n-a
mátairi anoir, act sac oirde moim dul
a córlad dó pógad ré so dul asur
so díocrae i asur deiread ré—

“Glairó orim so moc ari maroin, a
máitriín. Ir beas an rpar atá asam
anoir. Úeiró ríad as imteact san
mórán moille.”

Sealuis lá áluinn i lár na míora.
So luat ari maroin tug Eogáinín fá
deara so raib na fáinleoga as
cruinniugad le céile ari bairi an
tíge. Níor córruis ré ó n-a fúiró-

eadán ar feadh an lae rin. Agus teacht irtead ó tráctóna, ar reirean le n-a máthair—

“Déir ríad agus imteacht i mbárad.”

“Cá bhfuil tú, a shíad síl?”

“Dubairt ríad liom inoiu é. . . .
A máthair,” ar reirean arís, tar éir ríadairm óó i n-a tórt.

“Céard é héin, a leanbín?”

“Ní féadfaid mé fanaid annro nuair a déar ríad imtíste. Caidríó mé imteacht i n-éinidís leo So tóí an tír i n-a mbíonn ré i n-a fáiníad i scomhairde. Ní beiteá uaidnead óá n-imteodáinn?”

“Ó! a ríad, a míle ríad tú, ná labair mar rin liom!” arís an máthair agus breic air agus ‘sá fársad le n-a croidé. “Níl tú le éalóid uaim! Ar noidís, ní fársá do máthair agus imteacht i noiar na bháinleog?”

Ní dubairt Eoghanín focal aet i rósdad arís ir arís.

Sealuis lá eile. Bí an buacailín beas i n-a fuidé so mod. Ó túr lae bí na céadta fáinleog bailíste le

céile ar mullac an tige. Ó am go ham d'ímtigeadh ceann nó péire aca agus d'filleadh arís, mar bheoir as bheathnugadh ar an aimsir. Fada beireadh d'ímtiḡ péire ir níos fill ríad. D'ímtiḡ péire eile. D'ímtiḡ an tríomadh péire. Bí ríad as imteacht i ndiaid a céile annsin go dtí nár fan a dt don rḡata beas amáin ar rḡuaid an tige. Bí an péire a táinig ar dtús an trídóna earrais is ré mí noime rin ar an rḡata beas ro. Ir coramail go raib leirḡe oirca an áit fáḡáil.

Bí eogáin 'sá b'airneadh ó'n aill. Bí a mátair i n-a fearam len' air.

D'éirigh an rḡata beas éinín ran aer agus tugadh ar aḡaid ar an Domhan tear. As imteacht doib tar bair na coille d'fill péire ar air,—an péire a raib a nead of cionn na fuinneoige. Anuas leo ó'n r'péir as déanam ar eogáin. Tar leo annsin, iad as eiteall i n-áice leir an talam. Cuimil a rḡiatáin de ḡruaró an ḡarúirín agus iad as rḡuabad leo tairir. Suar leo ran aer arís, iad

as labairt go bhrónac, agus ar go
bráct leo i ndiaid na cora eile.

“A mátaí,” arsa Eogáinín, “tá
riad as glaothac orm. ‘Teapa uait
go dtí an tír a mbíonn an srian
as roillriugadh i scomhairde ann,—
teapa uait, a Eogáinín, tá na
fairrighib fhaodtha go dtí tír an
trolluir,—teapa uait, a Eogáinín na
nÉan!’ Ní féadaim iad a eitead.
Beannaict asat, a máitín,—mo míle
míle beannaict asat, a máitín mo
croidé. Táim as imteact uait
. . . . tá na fairrighib fhaodtha
. . . . go dtí an tír i n-a mbíonn ré
i n-a fainnead i scomhairde.”

Leis ré a ceann riar ar sualaínn
a mátaí agus cúir ré ornad ar.
Cluineadh sol mná iní an áit uaignis
úo—sol mátaí as caoineadh a
páirte. Bí Eogáinín imtiste i
bprocair na bfaínteos.

Cuidé an fóghair ír an seimhead
tairt agus bí an t-eaprac ar faidil
arís. Bí na coilte fá duilleabair, ír
na huain as méirleis, ír an srian as

deallruḡaḋ ar na bántaib. Tráctnóna glóimmar ran aibneán táinig na fáinleoga. Bí roluḡ ionganacḋ aḡ bun na rreíre ran iarḡar mar bí bliadain an taca rin. Bí réir ceoil aḡ na héanlait ran scoill. Bí tuan dá canaḋ aḡ na tonntaḋaib ar an tráig. Acḡ ní raib don ḡarúirín fionn-bán i n-a furde ar mullaḋ na haille fá rḡaḋ na bpuinnreos. Irḡis inḡ an teac bí bean donraic aḡ caoi coir teinead.

“ 'S a maicín múirniḡ,” ar ríre, “ feicim na fáinleoga cḡgam aríḡ, acḡ ní feicrḡ mé tuḡa cḡgam ḡo deo.”

Cuala na fáinleoga i aḡur iad aḡ dul tar an dorar. Níl a fíor aḡam an ḡcuala eogainín i, mar bí ré na mílte míle i ḡcáin inḡ an tíḡ i n-a mbíonn ré i n-a fáimraḋ i ḡcomnarde.

(A éiríoc rin.)

ῥοκλόρι.

Only the more difficult words, or words which illustrate some peculiarity of local usage in pronunciation, vocabulary, or idiom, are included in this ῥοκλόρι. As a rule only the meanings occurring in the text are noted.

- Δ, poss. adj., his, hers, their : note the usage in such locutions as Δ ὀά ρύιλ, his two eyes ; Δ ὀά ρύιλ, her two eyes ; Δ λεατ-ρύιλ, his eye ; Δ λεατ-ρύιλ, her eye.
- Δβρολόρι, -e, f., absolution (commonly *pron.* εαϋβλόρι ; μαϊτεάμναρ, *pron.* μαϊτεάμναρ is, however, the popular word).
- Δκταροε, a., free in motion, nimble, active.
- Δσυρίν, gs. id., -ί, m., an addendum.
- Διβνεατ, -νιγε, a., abounding in rivers.
- Διρόβείλ, -e, npl. id., f., exaggeration.
- Διρόβείλ, -e, a., awful.
- Διλλ (*pron.* άιλλ in Iar-Chonnachta), -e, -ιτρεατ, f., cliff, boulder, rock ; in the Ros Muc district άιλλ is applied to any large rock or boulder, even though it be far from reaching the dignity of a " cliff " ; σαηραις is restricted to a rock standing in water.
- Διλλεάν -άιν, npl. id., m., a beautiful object ; βα ὄεαρ αν τ-άιλλεάν έ, he was a charming sight, he made a pretty picture.
- Διμμιροε, gs. id., npl. -ότε (also Διμμιντε), m., an animal, a brute.
- Διρο, -e, f., attention, heed ; ιρ ιομὸδ ρυαίμ έεολίμαρ Δ βί λε κλοιρτεάιλ, αν τέ Δ μβεαὸ άιρο Διζε οητ, many were the musical sounds which might have been heard, if one had ears to hear them.
- Διρμιγίμ, -μεάν, m., I count, reckon ; ní άιρ-μιγίμ βάβόιγίν, not to say a doll, much less a doll.
- Διρ, -e, f., side, back, etc. ; ταη άιρ, άη άιρ back, backwards ; ράγαίμ λεμ' άιρ, I assert, I solemnly declare.

ΔΙΡΤΕΑΪ, -τιγε, a., curious, odd ; ζαΪ cleap Δ b'ΔΙΡΤΙΓΕ 'νά Δ céile, the oddest imaginable tricks (lit. every trick odder than the one before).

ΔΙΤ, -e, npl. -εαΪΔ and -εαννα, f., place ; ραν ΔΙΤ (followed by loc. rel.), in the place where ; often almost=whereas, inasmuch as.

ΔΙΤΗ, gs. id., f., acquaintance ; ναΪ ζουιρρῖοε B. ι n-ΔΙΤΗ ὀι, to whom B. would not be introduced.

ΔΜ, gs. -Δ, npl. -ΔΝΝΑ, -ΔΝΝΤΑ, time ; ΔΜΑΝΝΤΑ, at times, sometimes ; ΔΜῶΙΝΝΕΪΡ, at dinner-time ; τά ρέ ι n-ΔΜ COYΛΑΤΑ, it is bed-time ; bí ρέ ι n-ΔΜ ΔΙCΙ, it was time for her.

ΔΜΑΪ, adv., out ; in phr. ΔΜΑΪ ΔΝΗΡΟ, " out here," bye-and-bye.

ΔΜΪΤΑΪ, conj., however (a living word in Iar-Chonnachta amongst good speakers).

ΔΝΑΪΔΑΙΝ, -e and -cna, f., hurt, harm, damage. ΔΝΝ, in phr. ρεap ΔΝΝ ρέιν, a man apart, a man *sui generis*.

ΔΟΙΒΝΕAP, -Δ, and -νιρ, m., delight ; ΔΟΙΒΝΕAP ὀυιμε Δ ὅιτ, a person's will is his delight (" everyone to his fancy ").

ΔΟΙ-ζεal, -ζῖle, a., lime-bright, as white as lime.

ΔΟΗΡΑΙC, -e, a., lone, solitary (this, not ΔΟΗΡΑΪ, is the adj. in use).

ΔΡΟ, in phr. ι n-ΔΡΟ Δ ζοΪΔ, at the top of her voice.

ΔΡΡΑΙΝΣ, -e, npl. -εαΪΔ and -cṭe, f., a " stitch " in the side, a dart of pain.

ΔΡΥΡ, -υιρ, npl. id., m., abode.

ΔΔΒῖS, -ῖιγε, -ῖζα, f., a doll ; dim. ΔΔΒῖSῖῖν, gs. id., npl. -ῖ, also f. (*not* m).

ΔΔCΔ, -nn (and Δαιcḷe), npl. -Δί, f., the arms, an armful ; ι n-Δ ΔαιcΔῖν, in her arms, on her arm.

ΔΔSΔΙΡΤ, -ρṭa, m., act of threatening, nodding ; ΔS ΔΔSΔΙΡΤ Δ nullac, rearing their frowning crests.

ḂAINIM, -*nt*, v. tr. and intr., I cut, take, etc. ;
 Δ ḂAIN LEIP, that meddled with it ; ḂAIN AN
 LAIPTE DE'N DOIR, unlatched the door ;
 NÍOR ḂAIN RÍ MÉAR OÁ RHÓIN, a somewhat
 slang expression=" she did not cry halt ;"
 NÍORḂ ḂAḂA Δ ḂAIN RÉ ΔP, he did not take
 long (to complete a journey) ; SO MBAINETHN
 RÍAD AMAC AN TÍP, till they reach land.

ḂAINNE bó bliocáin, m., buttercup (*ranunculus
 auricomus*).

ḂAINTE, -*e*, f., act of cutting, taking, etc. ; ΔS
 ḂAINTE CAINNTE ΔP, getting talk out of him,
 making him talk ; ΔS ḂAINTE PGEALTA ΔPTA,
 making them tell stories.

ḂAIRBRE, gs. id., f., Barbara (almost the com-
 monest female name in the district).

ḂAIRTIM, -*tead*, v., tr., I baptise, christen.

ḂÁITIM, -*áed*, v. tr. and intr., I drown, founder
 (of a vessel).

ḂALBÁN, -*án*, npl. id., m., a stammerer, a
 dummy.

ḂALL, -*all*, npl. id., m., limb, spot ; ΔP ḂALL
 BEAS, just now.

ḂÁN, -*áne*, a., white, fair-haired ; (of a road,
 etc.), bare.

ḂÁN, -*án*, and -*ta*, m., lea-land, pasture-land.

ḂÁROAL, -*ail*, npl. id., m., a drake.

ḂARR, -*airr*, npl. -*a* and -*ánna*, m., top, etc. ;
 MAP ḂARR ΔP, in addition to, " on the top
 of " ; le ḂARR RÍMÉRO, with excess of joy,
 in pure delight.

ḂARR-ḂLAR, -*aire*, a., green-topped (of woods).

ḂÁRUIḂTE, gsf., id., killed, dead.

ḂEALAC, -*ais*, npl. id. and -*aise*, m., way, etc. ;
 in phr. ΔP AN MBEALAC, " out of the way,"
 beyond bounds, wrong.

ḂEAPLÍ, gsf. id., "Bartly," one of the common-
 est names in South Connacht.

ḂÉIC, -*e*, npl. -*í*, and -*eaca*, f., cry, roar.

ḂÉITE, gs. id., npl. -*tí*, m., a meal.

ḂEITRÓEAC, -*ois*, npl. id., m., a beast, especially
 a beast of the ox tribe.

ḂEO, gs. id. and *bí*, npl. *beoda*, m., life ; in phr.
 le mo ḂEO, as long as I live.

ḂÍOEAC, -*ois*, a., tiny.

- ὄμμα, -ε, npl. βεμμα, f., gable.
 ὄβρα, gsf., id., npl. -ί, m., an occasion ; ὄβρα ἀμάιν, once.
 ὄβρα, gs. id., npl. id., and -ί, bow.
 ὄβρος, -όβρε, -α, f., slap, smack.
 ὄβρίτλιν, gs. id., npl. -ί, m., sheet.
 ὄβρέζάν, -άιν, npl. id., m., toy.
 ὄβριφαρτα, gs. id., npl. -ί, m., "breakfast."
 ὄβριονζλόιρεαδ, -οίρε, f., act of dreaming.
 ὄβυαίτε, gs. id., npl. -ίτε and -ίτεαδ, f., a field where cattle are kept, a paddock.
 ὄβυαίτιμ, -αλαό, v. tr., I strike ; ὄβυαίτιμ ῥοίη, I "strike" (go) west ; ὄβυαίτιμ ἵρτεαδ, I enter (a house, etc.) ; ὄβυαίτιμ ἀν βότταν, I "strike" the road, I start (on a journey, etc.).
 ὄβύα, gsf. id., npl. -ί, m., tress, curl (of hair).
 ὄβυρεαδ, -οίρε, a., thankful ; ῥο βυρεαδ βεμμαδταδ, thankfully and gratefully.
 ὄβυρεαν, -νε, -εαντα, f., band, company ; ἀν ὄβυρεαν ὄαβ, "the Dumb Band," a well-known game amongst children and at fire-side ῥιαμῥαί.
 ὄβυν, -υν, -υνα, npl. id., base, foundation ; βυν na ῥρέμη, the horizon.
 ὄβυνάιτε, the greater part ; βυνάιτε ἀν ἔλαο ῥζείλ, the greater part of the first story.
 ὄβυαίτη, -βη, -βηρτα, -βηραδ, f., help ; ἔαμῆς ὄο ὄβυαίτη υἱῥτί, came to her assistance.
 ὄβυαίεαδ (-λίρε, -εαδ) ὄβυβ, f., "black hag," applied both to the cormorant (*phalacrocorax carbo*) and to the shag (*phalacrocorax graculus*), our two commonest *pelecanidae*.
 ὄβυαίτιμ, -λεαδ and -λεαμάντ, v. tr., I lose ; ὄβυαίεαδ ἀν τ-αδ, the father died.
 ὄβυαίεαμ, -έτε and ὄβυαίεμ, m., act of throwing, spending, using up ; ἄς ὄβυαίεαμ ἀμῥηρε ὄβυβ ῥέιν, amusing themselves ; ἄς ὄβυαίεαμ λέιμ, jumping.
 ὄβυαδ, -ητα, m., act of singing ; βί ὄβυαν ὄα ὄβυαδ ἄς na τῳηημαδ, ἀν ἀν τῥαίς, the waves were intoning an anthem on the beach.
 ὄβυαί, gs., id., f., act of weeping.
 ὄβυαίεαδάν, -άιν, m., act of crying.

- ϠΑΟΙΝΤΕΑϠ, -τιγε, a., crying, wailing, moaning (of the sea).
- ϠΑΟΙ, -δοίτε, a., slender ; in phr. ϠΑΟΙ ὄψεαϠ, quite straight ; ῖννε ῖ ϠΑΟΙ ὄψεαϠ ΔΡ Ε., made straight for E.
- ϠΑΟΙ-᠆ΑΝΝ, gs. -᠆ΙΝΝ, npl. id., m., comely head.
- ϠΑΟΡ᠆ΤΑΝΝ, -᠆ΙΝΝ, npl. id., m., quicken tree, mountain-ash (*sorbus aucuparia*).
- ϠΑΡ, -᠆ΙΡ, npl. id., m., case ; ΔΗ ᠆᠆᠆᠆ ᠆᠆Ρ ὅε, in the first place.
- ϠΑΡΑ᠆, -ῥ᠆, m., act of twisting, turning ; Δ᠆ ϠΑΡΑ᠆ ῥ᠆Ιῥ᠆, "turning a tune," singing or lilting.
- ϠΑΡ᠆᠆Ι᠆, -᠆᠆, f., act of teasing wool, etc., act of scrubbing very hard.
- ϠΑΡ᠆᠆ΝΝΑϠ, -᠆᠆᠆, a., kind-hearted.
- ϠΑΡ᠆᠆᠆᠆᠆, gs. id., npl. -᠆, m., a little cassock.
- ϠΑ᠆᠆Ϡ, -᠆᠆᠆, a., curly-haired.
- Ϡ᠆, interrog. partic., where ? (Fairly general in Connacht for ᠆᠆ ?)
- ϠΕ᠆᠆᠆᠆ῥ, distrib. pr., either ; with neg., neither
- ϠΕ᠆᠆᠆᠆ῥ, -᠆᠆ῥ, npl. id., m., face, visage.
- ᠆᠆᠆᠆᠆, gs. ᠆᠆᠆᠆, ds. ᠆᠆᠆᠆᠆᠆, npl. ᠆᠆᠆᠆, and ᠆᠆᠆᠆᠆᠆, m., head ; one, an individual ; ᠆ ᠆᠆᠆᠆ ᠆᠆᠆᠆᠆᠆ ᠆ῥ ᠆ ᠆᠆᠆᠆ ᠆᠆᠆᠆᠆᠆, one by one ; ὄ᠆ῥ ᠆᠆᠆᠆᠆᠆, towards us.
- ᠆᠆᠆᠆᠆᠆-᠆ῥ᠆, -᠆᠆ῥ᠆, high-headed, lofty (of mountains).
- ᠆᠆᠆᠆᠆᠆-᠆᠆᠆᠆Ϡ, -᠆᠆᠆᠆, a., curly-headed.
- ᠆᠆᠆᠆ῥ, -᠆, -᠆᠆᠆᠆, m., quarter, point of the compass.
- ᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆, interrog. pr., what sort ? followed, like ᠆᠆᠆᠆ ΔΗ ῥ᠆ῥ᠆᠆ in Con. vernac., by nom. not gen. ; the etymology is not obvious).
- ᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆, -ῥ᠆᠆, m., act of torturing.
- ᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆, -᠆᠆ῥ, m., twittering, chirping.
- ᠆᠆᠆᠆᠆, -᠆, f., act of concealing, denying.
- ᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆, -ῥ᠆᠆᠆, -ῥ᠆᠆᠆᠆, f., song-thrush (*turdus musicus*).
- ᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆, -᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆᠆, v. tr., I question.
- ᠆᠆᠆᠆ ὄ᠆᠆ῥ ὄ᠆᠆᠆ ᠆, to whom does she belong (by family) ? *i.e.* what is her surname ?
- ᠆᠆᠆᠆᠆, ᠆᠆᠆᠆᠆᠆, f., sense, meaning ; ᠆᠆ῥ ᠆ ᠆᠆᠆᠆᠆᠆, act of signifying, pretending.
- ᠆᠆᠆᠆᠆᠆, gs. id., m., pasturage.

- **Κινητ**, -ε, f., act of failing, surpassing ; τὰ πέ
 ἄς κινητ οἶμ, I cannot succeed, "it beats
 me."
- Κιον**, σεαυα, m., affection, regard.
- Κιστόξ**, -όξτε, -α, f., left hand ; ἀρ ἑαοῖθ να
 κιστόξτε, on the left.
- Κίυνεαυαρ**, -αιρ, m., calm, quietness ; ἰ ζκιύμ-
 εαυαρ να μαῖουε, in the morning quiet.
- Κιυμήαιρ**, -ε, npl. -ήρα and -εάα, f., edge,
 border.
- Κλαυαά**, -αιξ, npl. id., m., beach.
- Κλαιῖθε**, gs. id., npl. -άα, m., a fence, esp. a
 stone fence.
- Κλεάααῖθ**, -αα, m., act of practising, frequent-
 ing.
- **Κλιρεαῖθ**, -ριτε, m., act of failing ; μω α ὅι ἄς
 κλιρεαῖθ υιηῖ, a matter in which she was
 not succeeding.
- **Κλιριμ**, -ρεαῖθ, v. tr., I fail (with ἀρ).
- **Κλοάαρ**, -αιη, npl. id., m., a group of boulders
 on a hillside or elsewhere.
- Κλοῖξεανη**, -ξιηη, npl. id., m., also gs. -ξηε,
 npl. id., f., skull, head.
- Κλοῖξινῖν**, gs. id., npl. -ί, m., little head.
- Κλορ**, act of hearing ; ἰρ κλορ ὄομ, I hear.
- Κλυαρ**, -αιρε, -α, f., ear ; τὰ κλυαρ αιη, he is
 listening attentively.
- Κλυῖμαρ**, -αιρε, a., warm, comfortable.
- Κναραά**, -αιξτε, a., knotty.
- Κοζαρηαιξῖτ**, -ε, f., a whispering, the act of
 whispering.
- Κόιλῖν**, gs. id., m., "little Colm," the common-
 est diminutive of the name in Iar-Chonn-
 achta, coming through the English form
 "Colman."
- Κοιρξεαῖθ**, -ξτε, m., act of restraining, stopping.
- Κοιρξιμ**, -ξεαῖθ (also κορξ), v. tr., I prevent,
 stop, restrain ; κοιρξεαῖθ ὄε ὄορῶάν να
 ζκυῖτεος, the buzzing of the flies stopped.
- **Κοῖνυαυαρ**, -αιη, npl. id., m., company, family,
 household ; κοῖνυαυαρ ρεαη, the company
 of men ; ριη α μαῖθ ὄε κοῖνυαυαρ ἀηη,
 that was the entire household.
- **Κορη**, a., occasional, odd ; frequent as prefix,
 as in κορη-ρεαν-ουε, a few old people.

κοῦρ (gs. κυῖρρῃ, npl. κοῦρῶ) εἶρῤ, f., the common heron (*ardea cinerea*).

κοῦρῤῥῖσμ, -ῥῖ, v. tr. and intr., I move ; κοῦρῤῥῖ ἑλᾶτ, hurry on, "stir yourself."

κόμῤῃῃῃῃ, -ᾶ, and -τᾶ, a., comparison, act of comparing ; ἰῥκόμῤῃῃῃῃ ἑ, compared with κοῤῥῖῥῖῃῃῃῃ, -ῥῖῥῖ, a., foreign, strange.

κοῤῥῖῥῖσμ, κοῤῥῖῥῖῃῃῃῃ, v. tr. and intr., I keep, preserve.

κόμῤῥῖῥῖ, gsf. id., a., arranged, disposed.

κοῤῥῖῥῖσμ (also κοῤῥῖῃῃῃῃῃῃ, κοῤῥῖῥῖσμ), κοῤῥῖῃῃῃῃῃῃ, v. tr., I bless, make the sign of the cross on ; ῃῃῃῃῃῃ (pron. nearly ῃῃῃῃῃῃ) ῥῖ ῃ ῥῖῃ, he blessed himself.

κοῤῃῃῃῃῃ, -ῤῃῃ, m., act of counting.

κοῤῃῃῃῃῃῃ, gsf. id., a., well-formed.

κοῤῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, f., act of staying, dwelling ; ἰ ῃῃῃ ῃῃῃῃῃ ῃῃῃῃῃῃῃ, where they live ; ῃῃῃῃῃῃῃ ῃῃ ῃῃ ῃῃῃῃῃῃ, that my priest lives.

κοῤῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, npl. id., m., companion.

κοῤῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃῃῃ (also -ῃῃῃ), m., help ; ῃῃῃῃῃ ῃῃ ῃῃῃῃῃῃῃῃῃῃ, came to her assistance.

κοῤῃῃῃῃῃῃῃ, gsf. id., a., barefooted.

κότᾶ, gs. id., npl. -ῃῃ, m., coat, coat-like garment, petticoat.

κοῤῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, a., even ; κοῤῃῃῃῃ ῃῃ ῃῃῃῃῃῃῃῃῃῃ . . . ῃῃῃῃῃῃῃ, this day twelvemonth (past).

κοῤῃῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, m., act of shaking ; ῃῃ ῃῃῃῃῃῃῃῃῃῃ, trembling.

κοῤῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, npl. id., creature (often used as term of pity and endearment).

κοῤῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, -ᾶ, f., end, limit ; territory.

κοῤῃῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, npl. id., m., "the circling sea-shore."

κοῤῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, v. tr., I hang, I raise ; ῃῃῃῃῃ ῃῃ ῃῃῃῃῃῃῃ, raised her head.

κοῤῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, m., act of lifting, raising ; ῃῃῃῃῃ ῃῃῃῃῃῃῃῃῃῃ, "lifting" it finely (of a song).

κοῤῃῃῃῃῃ, gs. id., npl. -ῃῃῃ, m., heart ; κοῤῃῃῃῃῃ ῃῃ ῃῃῃῃῃ, the centre of your palm.

κοῤῃῃῃῃῃ, -ῃῃῃ, m., the common curlew (*numenius arquata*).

- Κρυαδᾶ, -αιδε, -α, f., "croagh," "reek," mountain.
 Κρυαδός, -αιδε, a., hard-pressed, busy.
 Κυαιρε, -αιρε, -εαιρε, f., visit; αι κυαιρε, on
 a particular visit; αι κυαιρε, visiting.
 Κυαιρετέμεαδτ, -α, f., act of visiting.
 Κυρο, in phr. ὅემ' κυρο ήέμ, of my own.
 Κυλεος, -οιγε, -α, f., a fly.
 Κυμλιμ, -ιτε, v. trs. and intrs., I rub (οε, to,
 against).
 Κυμίν, gs. id., m., Cuimin (one of the charac-
 teristic personal names of the district).
 Κυμνε (gs. id., f.) κυμν, memory.
 Κυμνεαδ, -νιγε, a., mindful; νάρ κυμνεαδ
 λειρ, which he did not recollect.
 Κυμνιζιμ, -νιζαδ, v. intr., I remember; κυμν-
 νιζ ρί νιρε ρέμ, she remembered herself,
 bethought herself.
 * Κυμρε, gs. id., f., a measure, a good measure,
 a large number or quantity.
 Κυριμ, κυρ, v. tr., I put, etc.; κυρι ορε, dress
 yourself; εο εκυριρην ραιριρ λε ηαναμ α
 εαρεο, that I would say a prayer for the
 soul of her friend; κυρι ραιριρ εμ Ὀε,
 said a prayer to God.
 Κύρι, in phr. νί ὀεαιρεαδ ταδα κύρι ρι δετ,
 nothing would do her but.
 Κυτιν (καιτιν), gs. id., npl. -α, m., little cat,
 cat.
 Κυταδ, gs. id., and -αδ, npl. -εαδα and -τεαδα,
 f. and m., suit of clothes, dress; κυταδ αν
 αιρην, the Mass vestments.
 Κυταδ, -αιδε, m., act of covering, protecting.
 Κυρ . . . τρι εειτε, act of turning over in the
 mind, debating.
 Κυραδιν, gs. id., npl. -ι, m., a small curragh.
 Κυραμ, -αιμ, m., care, concern; νί κυραμ α
 ραδ, there is no need to say.
 Κυταδ, -αιδε, m., madness; κυταδ ρειρε α
 frenzy of anger.
 Κυταδ, -ε, a., shy.
 Κυταδτεαδτ, -α, f., shyness.
 Ὑδαδ, -αιδε, -α, f. and m., vessel, tub.
 Ὑδονηαιρε, gs. id., npl. -οτε, m., human being.
 Ὑδαο, -ειρ, npl. id., m., a tooth, a row of teeth.

- **Ṫeaghnóireac,** -oige, a., pious.
- Ṫealb** (-eilbe, -a, f.) cloisce nó marmaid, a figure of stone or marble.
- Ṫeairce,** gsf. id., m., "daddy"; commonly "Ṫeairce" amongst children, even in the absence of an aspirating partic., but **Ṫeairce** (unaspirated) after the fem. poss. adj.; frequently (as in óra, a Ṫeairce), as a mere exclamation.
- ṪeallmuṪad,** -uighe, m., act of shining.
- Ṫéanam,** -nca, m., act of making, make, fashion; **Ṫéanam Ṫablam ar a hioiball,** its tail fashioned like a fork, with forked tail.
- Ṫeara,** in phr. cuircead fá nṪeara óo, he was compelled; **Ṫus ré fá Ṫeara,** he noticed.
- ṪearṪad,** -Ṫea, m., act of reddening, kindling (a fire, pipe, etc.).
- ṪearṪ-laraod,** -rca, m., act of kindling red; a **ṪṪaid ar ṪearṪ-laraod Ṫo cluaraid,** his face flushing up to the ears.
- Ṫearuigim,** -uṪad, v. tr., I arrange, dress.
- Ṫeirceac,** -rige, a., hasty.
- Ṫo eile,** well, what else, etc., in questions and exclamations (the **o** is frequently slender in Iar-Chonnachta, in other districts commonly broad).
- Ṫéim,** in phr. fá Ṫéim (with g.), towards, to meet; **le cur fá oo Ṫéim,** to send for you.
- Ṫeircead,** -ro, npl. id., m., end; gs. often used as a., "last"; **na focla Ṫeircead,** the last words.
- Ṫeirceac,** -a, f., prettiness; **Ṫí . . . ar Ṫeirceac an oimain aige,** he had (knew) . . . in the most delightful way.
- Ṫeomaid,** gs. id., npl. -oche, m., an exile; in phr. **oime ná Ṫeomaid,** "man or mortal."
- Ṫeomata,** gsf., id., strange.
- Ṫoil,** -e, a., dear; **Ṫo oil Ṫsur Ṫo oioimac,** fondly and tenderly, (a literary formula preserved by good Iar-Chonnacht seanchaidhthe).
- Ṫóile,** -ann and -linne, f., flood, the deep.
- **Ṫoioimac,** -aige, a., earnest; **Ṫo oil Ṫsur Ṫo oioimac,** fondly and tenderly.

- Óíμίξim, -ιμξάδ, v. tr. and intr., I straighten, direct; óíμíξ . . . ἀνίστη πα λεαδαίῳ, sat up straight in the bed.
- Óíτμεαδ, -εἶδε, -α., f., wilderness, desert.
- Όόξάδ, -όίξτε, m., act of burning.
- Όομáη τεαρ, the Southern World or Hemisphere, the South.
- Όομáη τίαρ, the Western World, the West; also the western heavens, the sky in the West.
- Όμαοιῶεαέτ, -α, f., magic.
- Όμεοιλín, gs. id., npl. -ί, m., the wren (*troglydites parvulus*).
- Όμυρiύμ, -ύμ, npl. id., m., a dresser.
- Όμυροim, vbl. n. id., and Όμυροεάμáιμτ, v. tr. and intr., I close; (with te) I draw near (te, to).
- Όυαν, -άιμε, npl. -άιτα, f., poem, hymn, anthem.
- Όύιλ, -ε, f., desire, will; τά μο' όύιλ ι, I take delight in.
- Όυιμε, in phr. ι η-α ηυοιμε 'ρ ι η-α ηυοιμε, in ones, one by one.
- Όύιηλιγ, -ε, -έ, f., a stony beach.
- εαέτμá, gs. id., npl. -άί, m., adventure, story (of adventure).
- εαοαηξυῖοε, gs. id., f., intercession.
- έαλιγim, -λόδ, v. intr., I steal away, escape.
- έανλαίτ, -ε, f., birds (collectively); in s. l. takes pl. art. : ηα ήέανλαίτ, the birds.
- εαρ, -α, npl. id., m., waterfall.
- έάηηα (έάηοα), gsf. id., m., Eanna, "Enda," a name common in the district down to the last generation.
- εαρlán, -άη, npl. id., m., an infirm person.
- εῖῶεαν, gs. -η, m., ivy (the Connacht vernac. is εῖθεαν; cf. ηυῖθε for ηυῖοε, ηάγ υῖθῖη for ηάγ υῖθῖη, etc.).
- έίμín, gs. id., npl. -ί, m., small bird; chick.
- εῖτεαέ, -τιγ, m., act of refusing, denying.
- εῖτεαλλáιμ, εῖτεαλλ, v. intr., I fly.
- ρά, prep., under; ηυῖῶ ρί ηύίτi, she sat down; ρά ηεαῶον λαε, at or about midday.
- ραέταρ (*rectius* conναέταρ), pass. (or auton.), past of éim, used in phr. ραέταρ υοομ, often b' ραέταρ υοομ, it seemed to me.

- ἔαυγαδῶ**, -υῖστε, m., act of kindling, blowing (the fire).
ῥάγαίλ, -άλα, f., act of finding, getting ; ἀρ ῥάγαίλ, to be found, found, present.
 • **ῥαμικίμ**, v. tr., and intr., I protect; I beware, have a care ; ῥαμικὸς καὶ βάν-ῥαυδὸς ἀτά ῥέ, " take care is it auburn-haired he is" = " stay, he may be auburn-haired after all."
ῥάμλεος, -οῖγε, -α, f., the swallow (*hirundo rustica*); also ἀμλεος, ἀμλεος (Aran). The popular name in the district, however, is λιαβός ἑλαδαίη, from a fancied resemblance to the bat.
ῥαίη, gs. id., m., act of watching, observing (also ῥαίηαδῶ).
ῥάιρσιμ, ῥάιρσαδῶ, v. tr., I press, squeeze (le, against).
ῥαίττε, gs. id., npl. -εαῖτα, f., a green, a lawn.
ῥάναρῶ, gs. id., m., slope, declivity ; le ῥάναρῶ, downhill.
 • **ῥαηη**, -αηηε, a., faint.
ῥαοβαρ, -αίη, npl. id., m., blade ; ὅϊ ῥαοβαρ ἰ n-α ῥύιλιβ, his eyes were flashing.
ῥαοιλεάν (pron. ῥαῖγλεάν), -άη., npl. id., m., seagull (*larus*).
ῥαοιρτεαν, -η, npl. id., m., (this is the local usage), confession.
ῥαῖρσαδῶ, -ῥεῖτα, m., act of sheltering.
ῥάιρσαδῶ, -ῥεῖτα, m., act of squeezing, pressing.
ῥεακαίμ, -αδῶ, v. tr. and intr., I bend, bow.
 • **ῥεαδός**, -όῖγε, -α, f., plover, esp. the golden plover (*charadrius pluvialis*), perhaps the commonest of its family.
ῥεαρὰς, -αῖγε, a., knowing ; ἰρ ῥεαρὰς ὄομ, also ἰρ ῥεαρὰς μέ, I am aware ; ῥυο καὶ ῥεαρὰς ὄοιτ-ῥε νό ὄομ-ῥα, a thing which neither you nor I know.
ῥεἰτεαῖμνὰς, -αῖγε, a., suitable.
ῥέιρῖν, gs. id., npl.-ί, m., a present, a "fairing."
ῥεἰρτιῖτε, gsf. id., a., arranged, settled (in Con. very common of a garment : ὅϊ α λέμε ῥεἰρτιῖτε αἰη, his shirt was drawn on him, fastened on him).
ῥεἰρτιυῖσαδῶ, -ῖστε, m., act of arranging ; act of fastening on, etc. (of a garment).
ῥιαδῶάη, -ε, a., wild.

- ΠΙΔΩΝΑΙΡΕ, gs. id., f., presence ; ι βρ. (with g.),
 in presence of, before.
 ΠΙΟΝΝ-ΘΑΝ, -ΑΙΝΕ, a., fair-haired.
 ΠΙΟΝΝΨΥΑΡ, -ΑΙΡΕ, a., cool.
 ΠΙΟΝ-ΨΙΛΙΘΕΑΔΤ, -Α, f., true poetry.
 ΠΙΔΙΤΕΑΡ, gs. -ΤΙΡ, npl. id., Heaven, the heavens.
 ΠΙΙΣΕ, gs. id., f., wetness.
 ΠΟΙΛΛΙΥΣΑΘ, -ΙΣΤΕ, m., act of revealing.
 ΡΟΛΤ, gs. ΡΥΙΤ, npl. id., and ΡΟΛΤΑ, m., hair of
 the head.
 ΡΗΑΟΘ, -ΟΙΘ and -ΟΙΣ, m., heather.
 ΡΗΙΟΤΑΙΛ, -ΑΙΛΑ, f., act of serving, attending ;
 ΡΗΙΟΤΑΙΛ ΑΝ ΔΙΡΡΗΜΝ, act of serving Mass.
 ΡΗΟΜΡΟ ΡΗΑΜΡΟ, the beginning of a nonsense
 rhyme used in children's games.
 ΡΥΑΜΑΝ, -ΑΜ, npl. id., m., reverberating report,
 booming.
- ΣΑΘΑΙΜ, ΣΑΘΑΙΛ, v. tr. and intr., I take, go ; ΑΝ
 ΤΟ ΣΑΘΡΑΘ ΑΝ ΒΕΑΙΛΑΘ, the passer-by (ΣΑΘ-
 ΡΑΘ is a new future formation which has
 replaced ΣΕΘΑΘ in C.).
- ΣΑΘΑΡ, -ΑΙΡ, npl. id., m., dog (ΣΑΘΑΡ has prac-
 tically replaced ΜΑΘΑΘ in the district, and
 is applied to dogs of all descriptions).
- ΣΑΙΝΕΑΜ, -ΝΙΝΕ, f., sand ; gs. ΣΑΙΝΗΕ, used as
 adj., sandy.
- ΣΑΙΝΗΕΑΘ, -ΜΙΣΕ, a., sandy.
- ΣΑΙΡΘΕΑΔΑΡ, -ΑΙΡ, m., act of rejoicing.
- ΣΑΙΡΕΑΤΑ, gsf. id., laughing (of eyes).
- ΣΑΙΡΕ, gs. id., npl. -Ι, m., laughter.
- ΣΑΙΛΑ, gs. id., npl. -ΑΙ, m., "gale," wind, breeze
- ΣΑΡΥΡ, -ΥΙΡ, npl. id., m., a child, especially a
 little boy ; in the district ΣΑΡΥΡ is applied
 to a young child of either sex : ΣΑΡΥΡ ΡΙΡ
 = little boy, ΣΑΡΥΡ ΜΗΑ, little girl (ΣΑΡΥΡ-
 ΕΔΙΤΕ is not very common, and ΣΥΡΡΗΕΑΘ is
 scarcely used at all, though, of course,
 understood).
- ΣΑΤ, gs. ΣΑΙ, ΣΑΟΙ, npl. ΣΑΕΤΕ, etc., m., spear,
 javelin ; beam (of light) ; ΣΑΕΤΕ ΡΟΛΥΙΡ,
 rays of light.
- ΣΕΑΘΑΝ (-ΑΜ, npl. id., m.) ΒΥΙΘΕ, the yellow
 bunting or yellowhammer (*emberiza citrin-
 ella*).

- Ḥeal-ḡáire, gs. id., npl. -í, m., bright laughter, ringing laughter.
- Ḥeall, gs. ḡill, npl. id., m., pledge, etc.; in phr. ḡeall le, like, compared to; ba ḡeall le péarlaib̄ a' oéao, her teeth were like pearls
- Ḥeallaō, -ta, m., promise; ba'm ḡeallaō oíom, exacted a promise from me.
- Ḥeallaim, -laó, -amaint, v. tr. and intr., I promise, vouchsafe; ḡeallaō oom, it has been granted (vouchsafed) to me.
- Ḥeallta, gsf. id., a., promised, granted, appointed.
- Ḥealuḡim, -uḡaō, v. intr., I grow bright; dawn (of a day).
- Ḥeam-caōc, -oice, a., purblind.
- Ḥean, -a, -ta, m., affection.
- Ḥeanncac̄, -aige, a., snub-nosed.
- Ḥearraō, -ra, m., act of cutting; as ḡearraō comar̄ta na crioire uir̄t̄i réim, making the sign of the cross on herself; as ḡearraō na r̄liḡeaō, cutting the way, making speed.
- Ḥearraō-buoc̄, -aiḡ, npl. id., m., a stripling.
- Ḥéillim, -leaō, v. intr., I yield, admit.
- Ḥéimneac̄, -niḡ, m., act of lowing.
- Ḥiosán, -án, npl. id., m., a small plot (of ground, grass, etc.).
- Ḥiosrāc̄, -a, f., shortness; as oul i nḡiosrāc̄, growing shorter.
- Ḥiosrān, -án, npl. id., m., a gelding, a horse.
- Ḥiurraeac̄, -riḡe, -a, f., (*pron.* ḡiosraeac̄), a little girl; dim. ḡiurraeac̄ám, gs. id., npl. -í, f.
- Ḥlanaim, -aō, v. tr. and intr., I clean, clear; ḡlanaim liom, I "clear off," disappear; ní túirḡe a' oim̄eap̄ caitēte aiḡe 'ná ḡlanap̄ ré leip̄, the instant he has finished his dinner he clears off.
- Ḥlan-meab̄air̄, -b̄rāc̄, f., in phr. o'e ḡlan-meab̄air̄, by memory, by rote.
- Ḥlé, gsf. id., a., clear.
- Ḥleoice, gsf. id., a., charming, delightful.
- Ḥliac̄ap̄, -air̄, m., chatter.
- Ḥlinn, -e, a., pure, clear.
- Ḥnúir̄, -e, npl. id., f., countenance.
- Ḥo cé, interrog. pr., what? (doubtless a fusion of ḡoroé and cia).

- Ῥοσιδίαι, (vernac. for Ῥοσιδίαι, npl. of Ῥοσιδίαι, -αῖο, -αῖο, m.), antics.
- Ῥοσιδίαι, in phr. Ῥοσιδίαι ἕως ἄρτι, until lately.
 - Ῥοσιδίαι, -οῖς, npl. -α, f., hedgehog (*erinaceus europæus*).
 - Ῥοσιδίαι, -αῖο, v. tr., I beat ; Ῥοσιδίαι ἕως ἄρτι, be off down.
 - Ῥοσιδίαι, -αῖα, f., a whipping.

ἑμῖν, colloquial for Ῥοσιδίαι (ἑμῖν, not Ῥοσιδίαι, is the pronunciation) ; Ῥοσιδίαι ἑμῖν ἑμῖν ἑμῖν, of my very own.

Ῥοσιδίαι, (for Ῥοσιδίαι, apparently 3rd s. past of Ῥοσιδίαι, -αῖο and -αῖο, v. tr. and intr., I commence, undertake), in phr. Ῥοσιδίαι (also Ῥοσιδίαι) Ῥοσιδίαι, it had like ; Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι (note tense) Ῥοσιδίαι, she had like to be drowned.

- Ῥοσιδίαι, in phr. Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι, to compel him.
- Ῥοσιδίαι, -α, npl. id., f., an attempt ; Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι, she endeavoured.
- Ῥοσιδίαι, -αῖο, f., act of asking, seeking ; Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι, missing, "to seek."
- Ῥοσιδίαι, -αῖο, m., the west.
- Ῥοσιδίαι, -αῖο, a., many-coloured.
- Ῥοσιδίαι, -αῖο, a., very distant.
- Ῥοσιδίαι, -αῖο, m., edge, border, hem ; Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι, horizon.
- Ῥοσιδίαι, gs. id., f., anxiety ; Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι, the only thing that was troubling her was.
- Ῥοσιδίαι, gs. -α, npl. id., f., departure, etc. ; Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι, doings, adventures.
- Ῥοσιδίαι, -αῖο and -αῖο, v. tr. and intr., I turn.
- Ῥοσιδίαι (gs. -αῖο, npl. -αῖο, m.) Ῥοσιδίαι, squirrel (*sciurus vulgaris*).
- Ῥοσιδίαι, -αῖο, m., loving diminutive of Ῥοσιδίαι ; "jesukin" ("Ῥοσιδίαι" is the name of the Child Jesus in the exquisite hymn attributed to St. Ita, b. 470, d. 580, A.D.)
- Ῥοσιδίαι, -αῖο, a., low ; Ῥοσιδίαι Ῥοσιδίαι, in a low voice, privately.
- Ῥοσιδίαι, -αῖο, v. tr. and intr., I lower, stoop ; descend.

λάζαδ, -αιζε, a., affable.

λαιρτε, gs. id., npl. -ί, m., latch ; ὅδαιν ῥέ αν
λαιρτε οε'ν ὄομαρ, he unlatched the door.

λαραιρ, gs. -ρραδ, npl. -ρραδα, f., flame, flash ;
ὅι λαραιρ ι ρύλιβ αν ζαρύιρ, there was a
light in the boy's eyes ; τε λυαρ λαρραδ,
quick as a flash.

* λαρζαιμ, -αδ, v. tr., I whip, lash ; λαρζ τειρ, he
darted off.

λεανν, -α, -τα, f. or m., ale.

λεαδαμ, -αδ, v., tr., I spread.

λεαδ-λαιζε, gsf. id., m., act of leaning.

λειτσεανν (λειτ-τσεανν), -ιμν, npl. id., one side
of the face, cheek (this word replaces
λεαδα in C.)

λέιμε, (gs. id., npl. -ντεαδα), f., shirt.

λειρζε, gs. id., f., laziness, reluctance ; ὅι
λειρζε οητα, they were loath.

λειτε, gsf. id. (also -αν), f., stirabout.

λοαδ, -αιζε, a., abounding in lakes.

λόδρμανν, -αιμν, npl. id., lamp, light ; ι λόδρμανν
να τεμεαδ, in the glow of the fire, in the
firelight.

λυαρζαδ, -ζτα, m., act of waving, shaking.

λύβ, -ύιβε, -α, f., a loop ; ὅι αν ζαδδαιρ ι η-α
λύβ, the dog was coiled up.

λυιζιμ, -ζε, v. intr., I lie ; I alight ; λυιζεανν
ῥέ τε ναδούρ, it is natural, it stands to
reason.

λυιμζεαρ, -ζιρ, npl. id., and -ζρεαδα, m., fleet,
shipping.

λυιρνε, gs. id., npl. -εαδα, f., blush, flush,
bright colour.

λύρμαδός, λάρμαδός, a well-known children's
game, so-called from the first words of the
nonsense-rhyme used in playing it.

μααδαιρνε, gs. id., -ί, m., plain.

μααδτηανη, -αιη, m., act of thinking, pondering.

μαιροε (gs. id., npl. -ί, m.) ράηηα, an oar.

μαιροιρ τε, prep. phr., with regard to, as for.

μαιτεαημναρ, -αιρ (pron. μαιτεαημναρ), m., for-
giveness.

μαιτιαρ, -ιαρ, m., Matthias.

μαιτιμ, -τεαη, v. tr., I forgive (σο).

- μάλα, gs. id., f., "Molly."
 μάτμας, -αίς, npl. id., m., a boy, a male child.
 μάμ, -άιμε, -άιμεδά, f., (also -άμα, npl. id., m.), the cup-like hollow in a mountain-side or between two mountains ("an cnoc's an gleann, an máμ.")
 μάμα, gs. id., f., "Mamma."
 μάοιν, -ε, f., wealth, property.
 μάολ, -οίε, a., bald.
 μαρβέτα, gsf. id., a., dead; ι n-αμ μαρβέτα na hoιόce, in the dead of night.
 μαρμαρ, -αίη, npl. id., m., marble.
 μεανσάθ ζάιμε, m., a smile.
 μέαρ, -έιη, npl. id., -αμμα, -άδα, m., finger; μίαν μο μέαρ, the mark of my fingers; níοη θάιν ρί μέαρ θά ρύοιν, she did not halt.
 μέρόλεαδ, -λίγε, -α, f., bleating, act of bleating; ας μέρόλις (μέρόλις in s. l.), bleating.
 μερόρεαδ, -μύγε, a., cheerful, joyous.
 μέρο, -ε, m. and f., bulk, size, quantity; θά μέρο, however much.
 • μέρίν, gs. id., npl. -ί, m., foxglove (*digitalis purpurea*).
 μίαρ, μέιρε, -α, f., dish.
 μίνιζιμ, -ιυζάθ, v. tr., I explain.
 μίνιυζάθ, -ιζέε, m., act of explaining.
 μίολ (gs. μίλ, npl. -ίολα, -ίολα, m.) μρίοννα, woodhouse, slater (*oniscus asellus*).
 μιον-ομεαμ, -α, -αμμα, m., a little group.
 μιον-ουιμε, gs. id., npl. -οαοιμε, m., small person, little one; μιον-οαοιμε . . . na coille, the little ones of the wood, the small inhabitants of the wood.
 • μιονη, -α, npl. id., m., diadem.
 μιονηυζιμ, -υζάθ, v. tr. and intr., I swear, vow.
 μοθ, -οίε, a., early; used as noun in phr. ó ηόθ na μαίρινε, from early morning.
 μόριε (=μό plus οε), the more; ní μόριε, none the more, none the likelier.
 • μοναδαρ, -αίη, m., murmur, plaint.
 μοτυζάθ, -υιζέε, m., act of perceiving, feeling; perception.

- μύρι, -ύρι, npl. id., m., shower.
- μυνίτσε, gs. id., npl. -τί, f., necklace.
 μύριπνεάδ, -νίτσε, a., darling.
 μυλλάδ, -αίτς, npl. -αίτσε and -άδα, m., top,
 head ; μυλλάδ Δ ἐπίτε, on top of each
 other.

- νάουρητα, gsf. id., a., kindly.
 ναιτσίη, gs. id., npl. -ί, m., noggin, mug.
 νεαο, gs. νεροε, npl. νεαομαδα, f. (also νερο,
 νιο, npl. id. and -άδα, m.), nest.
 νεαουίτση, -υζαό, v. intr., I nestle.
 νέαλλ, -έιλλ, npl. -έαλλτα, m., a "wink" of
 sleep ; νίση ἐσοαίλ ρί νέαλλ, she did not
 sleep a wink.
- νεαμήδα, gsf., id., a., heavenly.
 νεαμή-ζηνάδαδ, -αίτσε, a., unusual.
- νηιαμήραδ, -αίτσε, a., brilliant, glittering.
 νηίεαδάν, -άμη, m., act of washing.
 νή' μέ (= νή ρεαοαί μέ ?), I don't know.
 νοότσειτσε, gsf. id., a., stripped, naked.
 νό τε (= νο τσειτσε ?) in such phrases as νό
 τε ναδ ὄταίμητς ριθ ροίμη ρεο, why did
 you not come sooner ?
 νυίτσε (with ζο), adv., until ; ζο νυίτσε ρεο, up
 to this, so far.

- Οίοεαό, -οίό, m., tragic fate.
- Οίτσεαητα, gsf. id., youngish, young-looking.
 Ολα (gs. id., npl. -ί, f.) Ὀέροεαηναδ, Extreme
 Uction.
- Ολαζάν, -άμη, npl. id., m., wail.
- Ολε, gs. υίλε, npl. id., m., evil, spite ; τε κορη
 υίλε αη, through sheer spite against.
- Ορη, gs. υίρη, npl. id., m., religious order,
 friars, clergy ; ναδ ὄταίτσεαηη ορη να
 Διρηεαηη, who frequents neither clergy nor
 Mass.
- Ορηαό (*pron.* ερ-ναό), -αίό, npl. -αοα, -αίόε,
 -αίόεαδα, sign.
- Ορηάδ, -αίτς, -αίτσε, m., inch.

- Ραίρηοιρηεαδτ, -α, f., act of praying.
 Ράιρητε, gs. id., npl. -ί, m., a child ; Ράιρητε ρη,
 a male child.

- Πάρλυρ, -ύρ, npl. id., m., parlour.
 Παταίη, gs. id., npl. -ί, m., a tender young
 living thing, a plump young child.
 Περύρα, -η, npl. -αιη, f., person, body.
 Ρεϊσί, gs. id., f., "Peggy."
 Ρέιη, gs. id., npl. -ί, m., pair, couple, two ; ι
 η-α βρέιη ι η ι η-α βρέιη, by twos.
 Ριτσιύρη (*pron.* pec-túrh), -ε, -ί, m., picture.
 Ρφob, -ίβη, -α, f., windpipe, throat.
 Ρίοβαιη να ζήοραιοη (the "piper of the em-
 bers"), a fanciful name for the cricket
 (*gryllus domesticus*), properly ρηοοοιη,
 gs. id., m., in this district (also ρηοοοιη,
 ζηιολλαό, etc.)
 Ρλαίτιη, gs. id., m., the bare scalp of the
 head ; ζο ηαιβ ρλαίτιη ιηητι, that she was
 bald.

- Ρλόο, -όο, -α, m., a group, a crowd.
- Ρλυο, -ε, -ί, f., blanket.
- Ρηέάοαιη, -άο, v. tr., I nip, pinch ; ρηέάοαη
 λει ηη θηηάοτ έύ, you'll be "perished"
 with the cold.
- Ρηέάοάη να ζοοαη, the Hen-Harrier or (so-
 called) "Kite" (*circus cyaneus*).
- Ρηιηητε, gs. id., npl. -ί, m., point ; αη ηη
 βηιηηητε ρηη, at that moment.

Ραιτέηεάο, -ηίηε, f., common female fern (*as-
 pidium filix fœmina*).

- Ρίοηάο, -ήτα, m., act of composing, inventing
 (a story, poem, etc.)
- Ριτέάοτ, -α, f., act of running, racing.
- Ρoc, gs. ηυιc, npl. id., m., a wrinkle ; ηυιc ι η-α
 έαοαη, wrinkles in his face.
- Ροπαο, -πέα, act of tearing, etc. ; αζ ηοπαο
 λειη, "tearing away," running wild.
- Ροη, gs. ηυιη and -α, npl. id., m., promontory.
- Ρό-ήλαότμαη, -αιηε, a., too handsome.
- Ρό-ηαιβηεάο, -ηίηε, a., too proud.

Σαιηεαο, -ζοε, npl. id., and -οί, f., arrow.

Σάιτιη, -άταο, v. tr., I thrust, stick.

Σάιτε, gsf. id., a., thrust, stuck.

- Σάταό, in constr. ράταό ζαλάηηα, sufficiently
 grand.

- Σάματ, -μάτ, -μάττα, f., likeness, similitude, comparison.
- Σεάτ, num., seven ; ῤεάτ μό, seven times greater.
- Σεάνκυρ, -υιρ, m., act of telling stories, chatting.
- Σεανρ (Eng. "chance"), chance.
- Σεαν-ῤῥαίρτ, -ε, npl. id., f., a hearty shout, burst (ῤῥάιρτ, of laughter).
- Σείμιοε, gs. id., npl. -ί, m., a snail.
- Σειμβίρεάτ, -ρῖτ, npl. id., m., servant.
- Σείρ, -ε, npl. id., f., strain (of music), sweetness ;
 ἰ ρείρ κομπιάτ, in earnest conversation.
- Σεοθ, -οιθ and -οιθε, npl. id. and -α, m. and f., a jewel, a valuable.
- 'Σέρ'ο (= ἰρ ἑ μσο), "it is what," as in 'ρέμ'ο ουδαίρτ αν ραζαίρτ, "it is what" the priest said, what the priest said was.
- Σῤάιτ, gs. id., npl. -ί, f., shadow, haze ;
 ῤῤάιτ ρολυιρ, nimbus.
- Σῤαίρτεαθ, -ττε, m., (in text), act of shedding, radiating, shining (of light).
- Σῤαίρτιμ, -τεαθ, v. tr. and intr., I squirt, etc. ;
 ῤῤαίρτ αν ραζαίρτ αῤ ῤάιρτ, the priest burst out laughing.
- Σῤάτ, gs. id., npl. -ί, m., dish, vessel.
- Σῤαλλαθ, -ιττα, m., act of blazing, shining brightly and warming (of the sun).
- Σῤάτ, -α, m., fear, fright.
- Σῤατάμ, -αίμ, -αίττε, m., span (genly. of time, but also of space) ; ῤῤαίττε, at times, sometimes.
- Σῤάτάν, -άιμ, npl. id., m., looking-glass.
- Σῤιοίρμαθ, -ρτα, m., act of gliding, skimming.
- Σῤιούρμαθ, -ρτα, m., act of scouring.
- Σῤοίρτεαθ, -ιτε, m., a split, a cleft.
- Σῤόλαιμ, -αθ, v. tr., I scour.
- Σῤυαβαθ, -βτα, m., act of sweeping, etc.,
 ῤῤυαβαθ λειρ αματ, to be off out with himself.
- Σῤυαβαιμ, -βαθ, v. tr. and intr., I sweep ;
 ῤῤυαβ λεατ, be off !
- Σῤυματ, -αίτ, npl. id., m., a lad.
- Σίτταθ, -ιτε, m., act of dropping, oozing ; αῤ
 ρίτταθ λειρ αν ῤεοτταρ, flowing down and over the stones.

- Σίνιμ, -νεῶ, v. tr., I stretch ; ῥίνεαὸ ἀμ λειϷ
 ἀν τεαλλαιϷ ἰ, she was "stretched" (i.e.
 she fell) on the hearthstone.
- Σιογάν, -άιμ, npl. id., m., ant (*formica*).
 - Σιορζαὸ, ζῆα, m., act of dropping, shedding ;
 ἀϷ ριορζαὸ καμντε, chatting, chatter-
 ing.
- Σιυβαλ (-αιλ, m.) λαε, in phr. ἰ το ριυβαλ λαε,
 in your day's walk.
- Σλαῖτ, -αιῖτ, and -α, m., comeliness, good
 appearance.
- Σλιννεάν, -άιμ, npl. id., m., shoulder, shoulder-
 blade.
- Σμέρωεαὸ, -οῖτε, m., act of winking ; λε ρμέρω-
 εαὸ το ρύλ, while you'd be winking.
 - Σμρω, -ε, -ί, f., a syllable, a word ; ζαν ρμρω
 αιρτι, without a word.
 - Σμιζεαὸ (-ιὸ, m.) ζάιμε, a smile.
- Σορ, -α, m., cessation ; νί πορ οὐίβ, they do not
 rest.
- Σπαρπαὸ, -πέα, m., act of beating, bursting
 forth ; ἀν ζῆριαν ἀϷ ρπαρπαὸ, the sun
 shining brightly.
- Σπάρ, -άιρ, m., interval of time, respite.
- Σρημοιὸ, gs. id., f., "spreed," game, play (the
 common word in the district for plays and
 games of all sorts).
- Σρημναὸ, -ντα, m., act of snoring.
- Σρηιῖτεάν, -άιμ, npl. id., m., streamlet.
- Σταικ, -ε, -εαμμα, f., "stack" ; ἰ η-α ρεαρημ
 . . . ἰ η-α ρταικ, "standing like a stack,"
 i.e. stiff and awkward.
- Στόκαδ, -αιϷ, npl. id., m., a lad ; ρτόικίν, gs. id.,
 m., a little lad.
- Στορμεαῖαιλ, -αῖαιλ, a., stormy.
- Στραμρέαρηα, gs. id., npl. -αί, m., a stranger.
- Στριόικεαὸ, -ῖτε, m., act of tearing.
 - Στυαικ, -ε, -εαμμα, f., pinnacle.
- Σύζρηαὸ, -αρηῖα, m., act of playing, disporting ;
 ἀϷ ρύζρηαὸ οἰ ρέιμ, playing.
- Σύιλ, -ε, npl. id., f., eye ; α τεαῖ-ρύιλ, her single
 eye (see s.v. α) ; ἀϷ κυρ να ρύλ τηί, staring
 fixedly at.
- Τακα, indecl., m., a point of time ; βλιαὸαῖμ ἀν
 τακα ριμ. that time twelvemonths.

- Ταίμιν, gs. id., m., little Tom, "Tomeen"; the τ is the t of English "Tom" (cf. ταε, the τ of which is also the t of English).
- Ταίρτεαλ, -τιλ, npl. id., journey, travel; act of journeying, traversing.
- Ταίτιξιμ, -ξιε, v. tr., I practise, frequent.
- Ταλαή, gs.-μάν and -αίμ, npl.-τα, f. and m., land.
- Τασοαδ (pron. ταόσοαδ), -αίξε, a., hot-tempered.
- Ταρ έ (elsewhere, αρ έ, νάρ έ), inasmuch as, for the reason that; ταρ έ ní μαιβ δον έαιννε ας ταίμιν σο ρόιι, inasmuch as Tomeen was not yet able to talk.
- Ταρ 'έιρε (=ταρ Δ έιριβ), after.
- Τάρρηδαι, -άλα, f., act of saving, preserving.
- Τάρρητιξιμ, -υξάδ, v. tr., I save, preserve.
- Ταοβ, -οιβε and -οιβ, npl. -α, f. and m., side; ταοβ τίμε, countryside.
- Ταοβτιξιμ, -υξάδ, v. tr. and intr., I approach.
- Τεαδ αν ροβαίλ, m., the church, the "chapel."
- Τεαδταίμε, gs. id., npl. -ί, m., messenger.
- Τέαλτιξιμ, -υξάδ, v. intr., I "steal," move stealthily.
- Τεανν, -ειννε, and -τα, m., strain, violence; λε τεανν ραιτσίρ, with excess of fear, in sheer fright.
- Τεανναίμ, -αδ, v. tr. and intr., I draw, strain.
- Τεανντα, gs. id., npl. -ί, m., strait, difficulty, fix.
- Τεαμα υαίτ (also τεανναίμ υαίτ, τεαλλα υαίτ, ταρμα υαίτ), come on.
- Τείτεαδ, -έτε, m., act of warming.
- Τίαιμ αοτυαίό (sic. in Connemara, rather than τίαιμ-ό-τυαίό or τίαιμ-τυαίό), north-west.
- Τιμριρτε, gs. id., npl. -ί, f., disaster.
- Τιοδλακαίμ, -αδ, v. tr., I offer, bestow.
- Τιομάιμ, -άιμτ, v. tr. and intr., I drive; έιομάιμ τοιητ θεαξ ουβ ανσεαρ, a small dark body approached from the south.
- Τνύτάν, -άιμ, m., hope, expectancy; β' ραοα οί ας τνύτάν leo, she had been long coveting them.
- Τοττ, -α, npl. id. -άί and -αнна, m., stoppage of speech (on account of emotion); βί τοττ ι n-α ξλόρ, his voice shook.
- Τόξάιλ, -άλα, f., act of raising; ας τόξάιλ να ηάιτε ταρ έιρ αν βρικρατα, clearing away the table after breakfast.

- τόγς, dialect. for τόγ.
- * Τοιμήριον, -ιητ, and -θεαριτ, v. tr., I offer.
Τοιμήριον, -ε, f., drowsiness, heaviness (of slumber) ; τοιμήριον ρυαίον, a deep slumber
- * Τοιμητ, -ε, -εαίνα, f., bulk, object.
- Τομάριον, τομάρ, τομάρ, v. intr., I guess.
Τομάρ, -αιρ, npl. id. and -αιρεάνα, m., a riddle.
- Τομηάν, -άιν, npl. id., m., noise.
- * Τορμίζιον, -υζαδ, -αιζε, v. tr. and intr., I commence ; τορμίζ (ρέ) αιρ, he commenced.
- * Τραοκάδ, -έτα, m., weariness, act of growing weak.
- Τράτ, -α, npl. id. and -άνα, m., time, season ;
βί . . . αιρι τράτ, she had . . . once upon a time ; τράτ οά ίραοζαί, at one period of his life.
- Τράταμαι, -μίλα, a., timely.
- Τράτένονα (*pron.* locally τράντόνα), gs. id., npl. -ντα, and -ί, m., evening ; τράτένομίν, dim., late evening.
- Τρεαδαδ, -βέτα, m., act of ploughing (figuratively of traversing the deep).
- * Τρεαταν-μόρι, -όριε, a., mighty, swelling (of billows).
- Τρίθο ρίθρ, adv. phr., right through, from beginning to end.
- Τριοραλλάδ, -αιζε, a., ringleted, clustering (of hair).
- Τριτεαίη, -τέη, -τί, m., a fit ; ι οτριτέιβ ζάιηε, in fits of laughter.
- Τριυαζάν, -άιν, npl. id., m., a wretch, an unhappy person, a *miserable*.
- * Τυαιητ, -ε, npl. -εαάα, and -εαίνα, f., a report, a loud fall.
- * Τυαηζαίη, -άνα, f., act of beating, smiting.
Τυαίητε, gs. id., f., mischief, misfortune.
Τυζαίη : among its idiomatic uses note τυζ ρέ αν οομαρ αμαά αιρ πέμ, he went out on the door ; τυζ ρί τεαά αν τραζαίητε ποβαίη ο' πέμ, she reached the parish priest's house (οο is in use in this construction, though αιρ is commoner).
- Τυιζρεαηαά, -αιζε, a., intelligent, sagacious, discerning.

τὺρῖνγῖμ, τὺρῖνγ, v., intr., I descend.
 τὺρῖγε, comp. and superl., sooner; in phr.
 ἔομ τὺρῖγε ἄσυρ, as soon as (apparently a
 confusion of ní τὺρῖγε 'νά and ἔομ ἑατέ
 ἄσυρ).
 τὺλάν, -άν, npl. id., m., kettle.

ὕαιρ, -ε, -εαπτα, f., hour, time; weather.
 ὑάθηρ, -αιρ, a., fearful, terrible.
 ὑέτ, -α, npl. id., m., bosom; ἄρ ὑέτ (with gen.
 of noun and go with verb), on account of, in
 virtue of.
 ὑόάτ, -α, -απτα, f., will, bequest; πάγαμ τε
 ἑυόάτ, I declare, I protest.
 ὕσαν, dialect for ὕο, demons. a., yonder.
 ὑμῖγᾶό, -αῖγε, m., act of bowing.
 ὑρῖαβῖρα, gs. id., m., faculty of speech.
 ὑρῖαμαᾶ, -αῖγε, a., reverent.

τηρ ἀν "ἔκλειθεαὶν ἑολυρ," ἰ ἔκαίτεαμ να
 μβλιαῶαν 1905 ἄσυρ 1906, ἄ κυρῖεᾶό να
 ῖḡḡḡḡḡ ῖο ἰ ἔκλό ῖε'η ἔḡḡḡ ὑαιρ. ἑḡḡḡḡḡḡ
 τὺρ ῖḡḡḡ "ἀν τḡḡḡḡḡḡ" ἄρ ἀν ἑυᾶό ἑ
 ἡḡḡḡḡ ἀν ἑḡḡḡḡḡḡ ῖεο, ἄσυρ κυρῖεᾶό ἄτḡḡḡḡḡ
 βεḡ ἄρ να ῖḡḡḡḡḡḡ ἑἑἑ ἀπḡρο 'ῖ ἀπḡḡḡḡ.

ἑḡḡḡ ῖḡ ἑομαοἑμ ἡḡḡḡ ἄḡ ἡο ἑḡḡḡḡ ὄḡ,
 ἑοḡḡ ὄ ἡεḡḡḡḡḡ, ἄρ ὑέτ ἄρ ἑḡḡ ῖḡ ὄομ ῖε
 ἑοḡḡḡḡḡ ἄσυρ ἡḡ ἰ ἡ-ἑḡḡḡḡ ἀν ἑḡḡḡḡḡ ῖεο.
 ῖρ ἑ ἄ ἑḡḡḡ να ῖοḡḡ ῖḡ ḡḡḡḡḡḡ ἰ ἡḡḡḡḡ ἄ
 ἑḡḡḡ ἑḡḡ ἑḡḡ ἑḡḡ ἄ ῖḡḡḡḡḡḡ ῖοḡḡḡḡ. ὄ'ῖḡḡḡḡḡ,
 ἑ ἑοḡḡḡḡḡ ὄḡ, ḡḡ ἡḡḡḡḡḡḡḡ ἄḡ ἑḡḡḡḡḡḡḡ
 ἑḡḡḡḡḡḡ ἑ ῖḡḡḡ ἄ ἑḡḡḡ ἄρ ἑḡḡḡḡḡḡ ῖḡ ἑḡḡḡḡ
 ῖεἑ ἡḡḡḡḡḡḡ ἑἑἑ, ἡḡ'ῖ ῖḡḡḡ ῖḡḡḡḡ ἄρ ἄοḡ.

·Α·ΚΡΙΟ·

ΟΙΟ ΟΙΡΓΙΣ ΥΙ ΜΑΤΖΑΜΝΑ
ΔΕ ΟΙΑΤ.